

Limburgs Energie Fonds

Impactrapport 2024

Impact hoogtepunten

Onderstaand overzicht geeft de totale gerealiseerde impactcijfers weer over de periode 2013 tot en met 2024 van bedrijven die door het LEF zijn gefinancierd. Deze cijfers zijn gebaseerd op de uitvraag van de daadwerkelijke impact over de jaren 2024, 2023 en 2022, waarbij deze vervolgens zijn gebruikt voor de berekening van de gerealiseerde impact van het LEF sinds 2013. Waar het LEF zich in voorgaande jaren vooral richtte op de potentiële toekomstige impact (ex-ante), ligt de focus hier op de **gerealiseerde impact**. *

43

Limburgse ondernemingen geholpen

52%

Investerings in Limburgse gemeenten gerealiseerd

1.220

Banen (FTE) exploitatie **

70

Investerings gerealiseerd

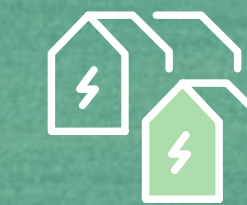
860.391 ton ≈

Vermeden broeikasgasemissies

623.195 ton >

Vermeden afval

1,5 jaar

Stroomverbruik van alle Limburgse huishoudens

1 jaar

Afval van alle Limburgse huishoudens

€ 203 mln.

Totaal geïnvesteerd door het LEF

€ 394 mln.

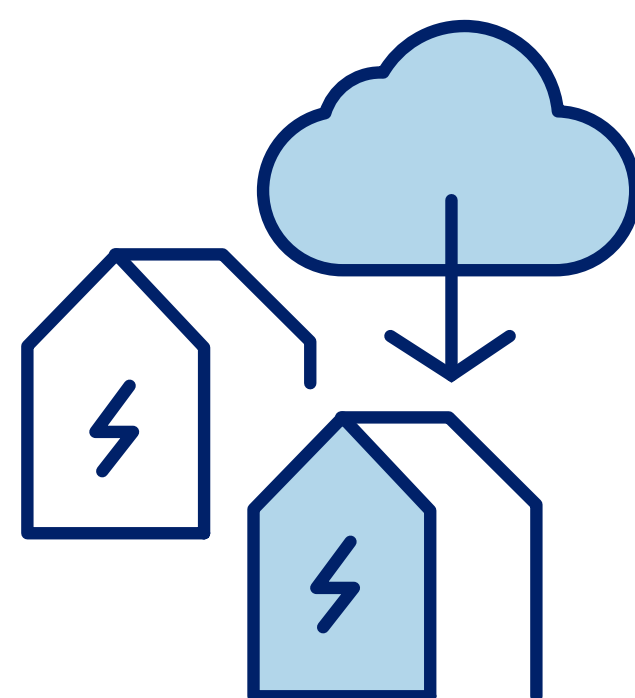
Totaal uitgelokte investeringen

2,95

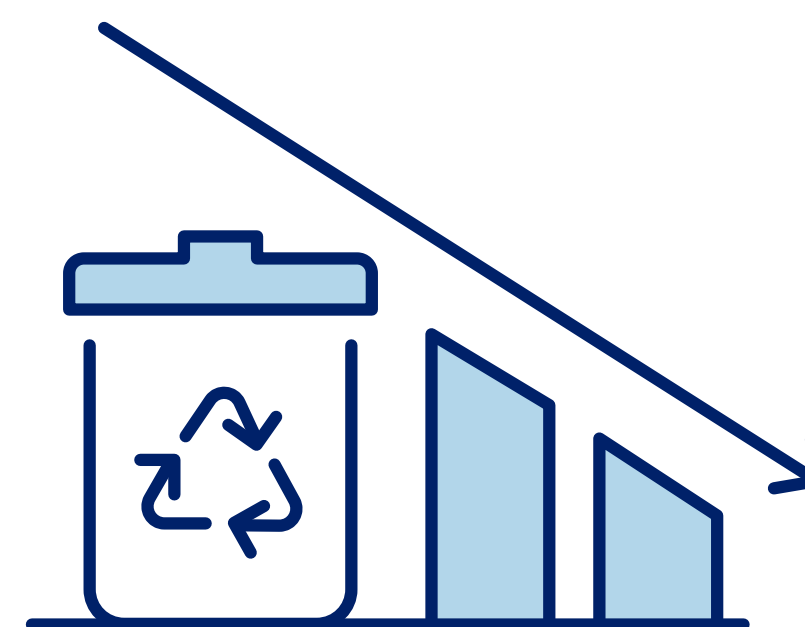
(€ 597 mln. / € 203 mln.)
LEF-multiplier

Gerealiseerde impact van het LEF

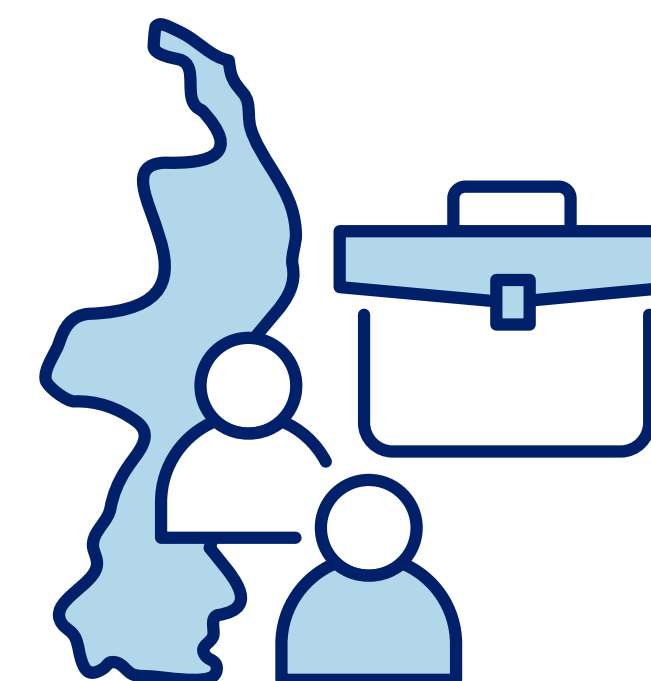
LEF vermijdt evenveel CO₂ als 1,5 jaar huishoudelijk stroomverbruik

De gerealiseerde impact van het LEF gaat verder dan cijfers op papier. Sinds de oprichting in 2013 heeft het fonds naar schatting 860.391 ton CO₂-uitstoot weten te vermijden. Ter vergelijking: de ongeveer 551.373 huishoudens in Limburg verbruiken jaarlijks gemiddeld 2.910 kWh aan elektriciteit per huishouden. Dit leidt tot een gezamenlijke jaarlijkse uitstoot van circa 524.800 ton CO₂. De vermeden uitstoot door het LEF komt daarmee overeen met meer dan anderhalf jaar aan emissies van het volledige huishoudelijke stroomverbruik in Limburg. Een tastbaar voorbeeld van hoe het fonds bijdraagt aan de verduurzaming van de provincie.

Significante bijdrage aan afvalreductie in Limburg

De inwoners van Limburg, ruim 1,12 miljoen mensen, produceren samen ongeveer 560.000 ton huishoudelijk afval per jaar. Door de investeringen in circulaire initiatieven heeft het LEF sinds oprichting meer dan 623.195 ton afval weten te voorkomen. Dat betekent dat het LEF een hoeveelheid afval heeft helpen vermijden die groter is dan het totale huishoudelijk afval van alle Limburgse huishoudens in een volledig jaar. Zo draagt het LEF concreet bij aan afvalbesparing voor de provincie Limburg.

Werkgelegenheid door duurzame financiering

Sinds de oprichting in 2013 heeft het LEF naar schatting 1.220 FTEs aan werkgelegenheid mogelijk gemaakt. Dit cijfer weerspiegelt het totaal aantal voltijdse functies dat per jaar is vervuld bij bedrijven waarin het LEF heeft geïnvesteerd. Het gaat hierbij om een optelsom over meerdere jaren. Medewerkers die in meerdere jaren actief waren, worden dan ook in elk afzonderlijk jaar meegeteld. Het betreft dus geen telling van unieke personen, maar een indicatie van het totaal aan ondersteunde arbeidsjaren. Op deze manier draagt het LEF niet alleen bij aan duurzaamheid, maar ook aan de structurele versterking van de Limburgse economie.

Terugblik 2024: de uitdagingen in de transitie naar een duurzame economie

Jan-Willem König,
Directeur LEF

Waar de nadruk decennialang lag op economische groei, bereiken we nu de ecologische grenzen van wat de planeet aankan. En dat in een wereld waar de aandacht meer en meer uitgaat naar

geopolitieke onrust. Om toekomstige welvaart veilig te stellen, is een omslag naar een meer duurzame economie noodzakelijk. Betaalbaarheid en leveringszekerheid worden (gelukkig) steeds belangrijker gevonden. Dat betekent meer aandacht voor decentrale systemen in de energietransitie. Het Limburgs Energie Fonds (LEF) draagt sinds 2013 bij aan deze transitie, juist door te financieren waar reguliere financiers (nog) niet instappen. Zo versnellen we samen de beweging richting een circulair, duurzaam en klimaatbestendig Limburg en houden we duurzaamheid zo hoog mogelijk op de agenda. Dat is belangrijk, juist in tijden van (geopolitieke) onrust.

In 2024 deed het LEF vier nieuwe investeringen in duurzame en innovatieve bedrijven. Net als in 2023 werd duidelijk dat de behoefte aan durfkapitaal blijft toenemen. Zo investeerde het LEF in 2024 in Mosa Meat, pionier in kweekvlees – een innovatie met potentieel grote ecologische voordelen. Deze investering werd samen met Invest-NL gedaan. Ook werd tweemaal geïnvesteerd in Solarge, producent van circulaire en PFAS-vrije zonnepanelen. Daarnaast investeerde het LEF in LEAP24, actief in laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen, waarmee de mobiliteit wordt verduurzaamd.

Deze investeringen illustreren het type ondernemingen waarin het LEF een sleutelrol speelt: duurzaam en commercieel kansrijk, maar met een hoog risicoprofiel. Door hun innovatieve karakter en/of de nieuwe markten waarin zij opereren, is financiering via reguliere kanalen vaak lastig te verkrijgen.

In 2024 is voor het derde jaar op rij via de gecontroleerde jaarrekening van het LEF gerapporteerd in lijn met de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR), Artikel 9. Onze impactmethodes blijven zich ontwikkelen, net als de marktstandaarden. De SFDR richt zich uitsluitend op de gerealiseerde impactgegevens van de huidige portefeuille in het betreffende jaar. Het LEF rapporteert echter al sinds 2013 óók over de totale geplande impact van alle investeringen gedurende hun gehele levensduur. In dit rapport is opnieuw een stap gezet in het duiden van die impact. Meer hierover is te lezen in **Hoofdstuk 2: Impact van het LEF**.

De periode 2020–2024 werd echter ook gekarakteriseerd door negatieve marktontwikkelingen. De energiecrisis, de oorlog in Oekraïne, hoge materiaalprijzen, netcongestie, rentestijgingen en krapte op de arbeidsmarkt vormden samen een complexe mix die de bedrijvigheid in Limburg onder druk zette. Omdat het LEF investeert in innovatieve en relatief jonge bedrijven waarvoor traditionele financiering vaak niet beschikbaar is – maar die wél essentieel zijn voor het realiseren van de Limburgse duurzaamheidsdoelstellingen – blijkt de LEF-portefeuille extra gevoelig voor negatieve marktontwikkelingen.

Onzekerheden in de wet- en regelgeving, zoals rondom de introductie van de Wet collectieve warmte en de vertraagde bijmengverplichting voor gerecycled plastic, versterken deze dynamiek.

De agrarische sector in Limburg kampt ook met toenemende onzekerheden door strengere milieuregels, schommelende energieprijzen en onduidelijkheid over overheidsmaatregelen.

Dergelijke onzekerheden hebben overigens ook een negatief effect op de duurzame bedrijvigheid richting de toekomst. Sinds 2021 moest, mede door de negatieve marktontwikkelingen, stevig worden ingezet op bijzonder beheer van de bestaande portefeuille. Sommige dossiers stabiliseerden, andere – zoals Stiphout Plastics, een plastic-recyclebedrijf in Montfort – bleken niet houdbaar. Al met al is het LEF geconfronteerd met forse verliezen in 2024 (zie hierover ook **Hoofdstuk 4: Financiële ontwikkelingen**).

Tegelijkertijd blijft het LEF ook in 2025 zijn rol als aanjager van duurzame innovatie vervullen. Eind 2024 telde de pijplijn 61 potentiële projecten met een verwachte hoofdsom van € 142 miljoen, zoals toegelicht in **Hoofdstuk 3: Portefeuille en pijplijn**. Het LEF zal zich ook in de toekomst blijven richten op de versterking van het ecosysteem, om financieringsinitiatieven beter op elkaar aan te laten sluiten. Zo ondersteunt het LEF ondernemingen met een duurzaamheidsambitie voor de Provincie Limburg, een innovatief karakter en commerciële potentie.

Het LEF is actief in gesprek met de provincie Limburg over de positionering van het LEF voor de komende jaren. Ook staan gesprekken gepland over een nieuw ondernemingsplan en de mogelijke instelling van een Raad van Commissarissen.

Het bestuur heeft vertrouwen in het LEF als aanjager van verduurzaming voor de provincie Limburg, en kijkt uit naar de verdere samenwerking met alle partners.

Inhoudsopgave

Inleiding

Impact hoogtepunten	2
Gerealiseerde impact van het LEF	3
Voorwoord bestuur	4
Inhoudsopgave	5

1. Het Limburgs Energie Fonds

Over het LEF	7
De oprichting en governance van het LEF....	8
Interview met de Adviescommissie, Daniel van Dongen	11
De uitdagingen in Limburg	13
De rol van het LEF in Limburg	15
Hoe het LEF impact maakt in Limburg	16
Theory of Change	18
De SDG thema's van het LEF	20
Een overzicht van de stakeholders: samen maken wij impact	21

2. Impact van het LEF

Het investeringsproces van het LEF	23
Hoe het LEF impact meet	25
Gerealiseerde impact: benadering van het LEF	28
Duurzame wet- en regelgeving	29

3. Portefeuille en pijplijn

Financieringsaanvragen van het LEF	33
Portefeuilleoverzicht: Ontmoet een selectie van onze huidige investeringen ...	34
Mijnwater casestudie	35
Solarge casestudie	37
LEAP24 casestudie	39
Mosa Meat casestudie	41
Wijnen Egchel Biomassa casestudie	43
Polestar Capital Circular Debt Fund casestudie	45

4. Financiële ontwikkelingen

Inleiding marktontwikkelingen en lessons learned	48
Resultaten van het LEF	49
Revolverenheid van het LEF	52
Vooruitblik: de rol van het LEF in de transitiejaren die komen	53

5. Over de beheerder

Polestar Capital	54
------------------------	----

1. Het Limburgs Energie Fonds

Het LEF investeert in projecten en ondernemingen die zich richten op duurzame energieopwekking, energiebesparing, energietransitie, circulaire economie en asbestsanering.

Over het LEF

Het Limburgs Energie Fonds (LEF) is op 28 maart 2013 opgericht door de Provincie Limburg om de duurzame transitie in en voor Limburg te versnellen. Het LEF investeert op plekken waar traditionele investeerders (nog) terughoudend zijn. De focus ligt op ondernemingen die actief zijn in duurzame energieopwekking, energiebesparing, energietransitie (zoals energieopslag-systemen), circulaire economie en asbestsanering.

Verschiede financieringsvormen

Om deze investeringen mogelijk te maken, maakt het LEF gebruik van verschillende financieringsvormen, zoals leningen (**debt**), durfkapitaal (**equity**), hybride financiering (**quasi-equity**) en garanties. Dankzij deze brede mix aan instrumenten kan het LEF juist de financiering bieden die nodig is om duurzame initiatieven daadwerkelijk van de grond te krijgen. Daarmee levert het LEF een concrete bijdrage aan het behalen van de duurzaamheidsdoelstellingen van de Provincie Limburg.

Thema's van het LEF

Primaire doelstellingen van het LEF

Broeikasgassen verminderen, beoordeeld aan de hand van een daling in CO₂-equivalent *

Afval verminderen door een circulaire economie te stimuleren

Asbest verminderen

Duurzame investeringsfocus

Het LEF richt zich in het bijzonder op het midden- en kleinbedrijf (MKB) en helpt zo om innovatieve bedrijvigheid in Limburg te stimuleren. Dit zorgt niet alleen voor extra werkgelegenheid in de regio, maar versterkt ook het Limburgse ondernemersklimaat. De werkwijze van het LEF is revolverend: de middelen die terugkomen uit eerdere investeringen worden opnieuw ingezet voor verdere verduurzaming, en er worden geen subsidies verstrekt.

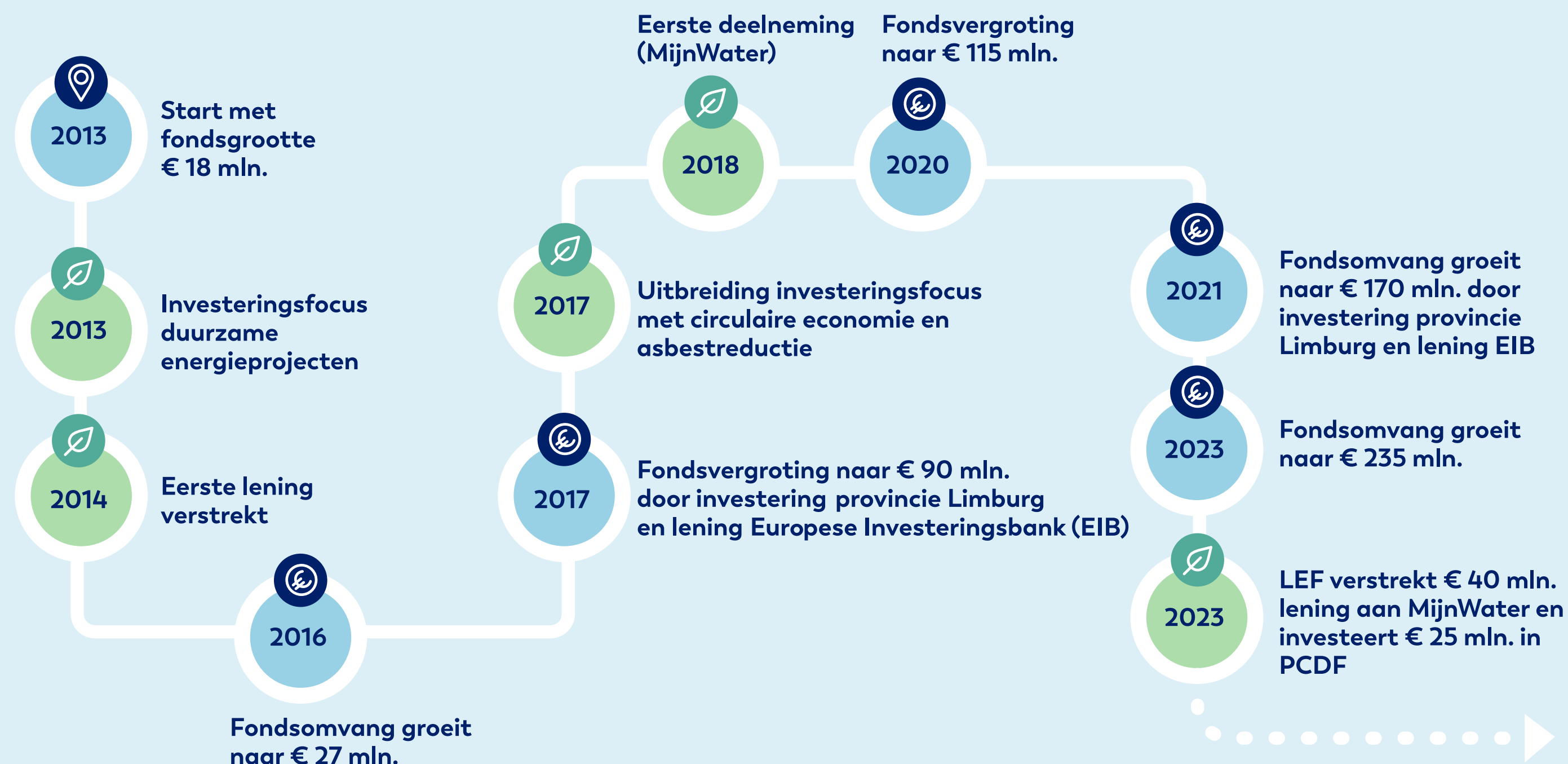
Inmiddels is het LEF al meer dan tien jaar actief en levert het een belangrijke bijdrage aan een sterk ecosysteem voor duurzame en innovatieve bedrijven – van initiatieven die hun eerste productielocatie willen realiseren tot (startende) bedrijven die bestaande duurzame technologie willen opschalen. Daarmee draagt het LEF bij aan een groener, innovatiever en toekomstbestendig Limburg.

De oprichting en governance van het LEF

In Limburg was Essent jarenlang actief als geïntegreerd energiebedrijf: het produceerde energie én beheerde het elektriciteits- en gasnet. In 2009 introduceerde de Europese Unie de Derde Energiewetgeving, met als doel meer concurrentie te creëren op de gas- en elektriciteitsmarkt. Energiebedrijven moesten hun activiteiten splitsen, zoals het beheer van netwerken en het opwekken en leveren van energie, om monopolies te voorkomen en de markt eerlijker en transparanter te maken. Deze regels werden in Nederland doorgevoerd via de zogeheten Splitsingswet.

Als gevolg hiervan werd het netwerkbedrijf van Essent afgesplitst en ging zelfstandig verder onder de naam Enexis. De Provincie Limburg, die op dat moment (mede)aandeelhouder was van zowel Essent als Enexis, besloot samen met andere publieke aandeelhouders om haar aandelen in Essent – dat inmiddels alleen nog productie- en leveringsactiviteiten omvatte – te verkopen aan het Duitse energiebedrijf RWE. Een deel van de opbrengst werd door de Provincie Limburg gereserveerd voor investeringen in duurzaamheid.

LEF-tijdlijn

Met een gedeelte van de eerdergenoemde opbrengst richtte de Provincie Limburg in 2013 het LEF op. Het LEF kreeg als doelstelling de duurzame transitie in en voor Limburg te versnellen. Bij de oprichting werden duidelijke doelstellingen vastgelegd, fondsspelregels opgesteld in de vorm van een

investeringsreglement, en werd de governance zorgvuldig ingericht. Via een openbare aanbesteding werd in 2013 Polestar Capital geselecteerd als beheerder en formeel bestuurder van het LEF.

Vervolg – De oprichting en governance van het LEF

Toezicht door de Adviescommissie

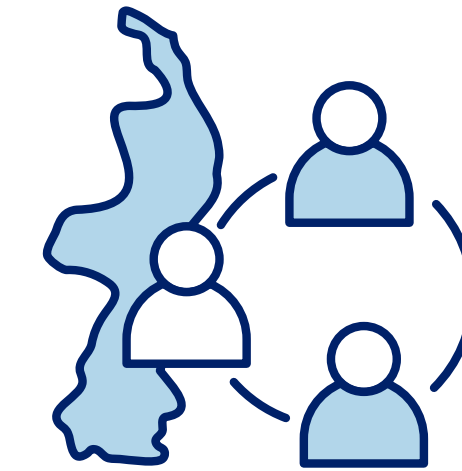
Het LEF heeft een onafhankelijke Adviescommissie, bestaande uit vijf leden die zijn benoemd door de Provincie Limburg als aandeelhouder van het LEF.

Deze commissie adviseert onder meer over nieuwe investeringen en wordt via kwartaalvergaderingen geïnformeerd over relevante ontwikkelingen op het gebied van investeringen, portefeuillebeheer en fondsmanagement. Ook vertegenwoordigers van de Provincie Limburg nemen deel aan deze vergaderingen en ontvangen de kwartaalrapportages van het LEF. De Adviescommissie bestaat uit experts en ondernemers met ervaring in de sectoren energie, afvalverwerking en duurzame technologie. Bij een positief advies van de commissie kan het LEF investeringen uitvoeren die binnen het investeringsreglement vallen en een omvang hebben van maximaal € 2,5 miljoen.

Goedkeuring van grotere investeringen

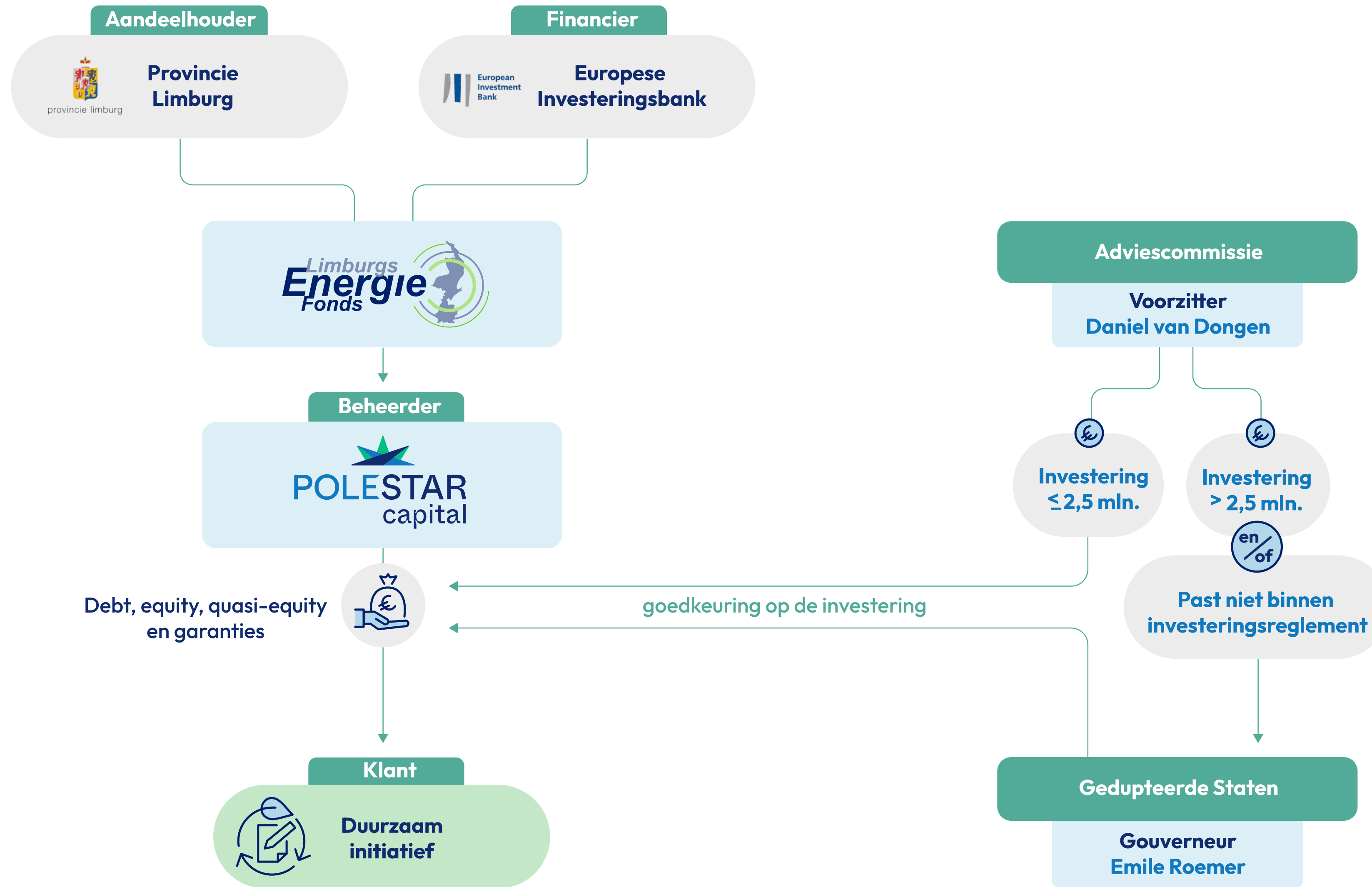
Investeringen van € 2,5 miljoen of meer, of investeringen die niet binnen het investeringsreglement vallen, vereisen – naast het advies van de Adviescommissie – goedkeuring van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (Gedeputeerde Staten). De portefeuillehouder van het LEF binnen de Gedeputeerde Staten is gedeputeerde de heer Van Caldenberg. De governance van het LEF wordt visueel weergegeven in de grafiek op de volgende pagina van dit rapport.

Toekomstige Governance

Al met al kent het LEF een relatief zware governance, waarbij de betrokkenheid van de Provincie Limburg als aandeelhouder relatief groot is voor een fonds op afstand (zeker ook in vergelijking met andere regionale energiefondsen). In 2023 heeft PwC onderzoek gedaan naar de governance van het LEF en de effectiviteit ervan. Daaruit bleek dat de governance in de praktijk goed functioneert, maar dat verdere verbetering mogelijk is door een duidelijkere afbakening van de taken en verantwoordelijkheden van de toezichhoudende organen. Daarom is de Provincie Limburg, als aandeelhouder van het LEF, voornemens om in 2025 een Raad van Commissarissen in te stellen.

Vervolg – De oprichting en governance van het LEF

Interview met de Adviescommissie

Daniel van Dongen,
voorzitter Adviescommissie

De Adviescommissie van het LEF staat sinds 2019 onder leiding van Daniel van Dongen, een ervaren CFO en non-executive board-member van zowel beursgenoteerde als private ondernemingen. Hij is gespecialiseerd in duurzaamheid en energietransitie, zowel in de publieke als private sector. Momenteel is hij tevens programmadirecteur van het Programma Onderwijsinvesting (POHV) bij Invest-NL, waar hij werkt aan de vernieuwing en verduurzaming van schoolgebouwen, waarbij via een integrale aanpak ook de organisatie, het ontwikkelproces en de bouwmethodiek worden geoptimaliseerd.

In dit interview deelt hij zijn visie op de rol van de Adviescommissie binnen het LEF, de ontwikkeling ervan én de bredere bijdrage aan de verduurzaming van Limburg.

1. Wat is de praktische rol van de Adviescommissie binnen het LEF, en welke bijdrage heeft de commissie geleverd?

De Adviescommissie bestaat uit vijf ervaren professionals met uiteenlopende achtergronden in duurzame energie, recycling, financiering, risicobeheersing en (strategisch en portfolio) management. Elk lid levert inhoudelijk vanuit eigen expertise een bijdrage, waarbij deze multidisciplinaire samenstelling het mogelijk maakt financieringsvoorstellen vanuit verschillende invalshoeken te beoordelen.

Met het LEF voeren wij regelmatig diepgaande gesprekken over duurzame initiatieven. We adviseren gevraagd en ongevraagd over strategie, risico's en maatschappelijke impact. Soms leidt dit tot aanvullende vragen voordat financiering mogelijk is. Altijd is het doel het LEF en de Provincie Limburg te ondersteunen bij het opbouwen van een duurzame, evenwichtige portefeuille.

2. Kun je een hoogtepunt van het LEF beschrijven? Wat heeft daarbij de meeste indruk op jullie gemaakt?

Een bijzonder moment was het bezoek aan Mijwater in Heerlen, mijn geboortestad. Deze innovatieve energie-

installatie gebruikt voormalige mijnschachten, ooit symbool van de fossiele industrie in Limburg. Dat deze infrastructuur nu een sleutelrol speelt in de energie- en warmtetransitie, symboliseert de kracht van duurzame innovatie: met het verleden als fundament de toekomst vormgeven. Dit initiatief laat zien hoe technologie, historisch besef en maatschappelijke betrokkenheid samenkomen in een organisatie die vooroploopt in de Nederlandse warmtemarkt.

3. Welke ontwikkelingen heb je de afgelopen jaren gezien binnen het LEF-team en het beheer van het LEF?

Het LEF-team en de omliggende organisatie zijn geëvolueerd van een compacte, hardwerkende eenheid tot een volwassen netwerk van betrokken en gespecialiseerde professionals. Deze verbreding van kennis en ervaring vergroot de slagkracht, waardoor grotere en complexere initiatieven succesvol kunnen worden uitgevoerd. Deze groei vraagt om herziening van de governance. Een puur adviserende rol van de Adviescommissie is niet langer toereikend. Daarom zijn we in gesprek met het LEF en de Provincie Limburg om de structuur af te stemmen op de veranderende dynamiek van het LEF en de markt.

[Lees verder →](#)

Vervolg – Interview met de Adviescommissie

4. Welke verwachtingen heb je voor de verduurzaming van de Provincie Limburg, en hoe speelt het LEF daarin een rol?

De energietransitie en circulaire economie zullen, gedreven door urgentie, beleidsambities, wet- en regelgeving en maatschappelijke verwachtingen, sterk versnellen.

Voor Limburg is dit een uitgelezen kans om voorop te blijven lopen, mede dankzij het LEF.

Als een van de eerste energiefonds in Nederland heeft het LEF zich bewezen als betrouwbare financieringspartner voor duurzame initiatieven. Door samenwerking met regionale en landelijke ontwikkelmaatschappijen speelt het LEF een katalyserende rol bij het opschalen van innovatieve oplossingen. Cruciaal is het streven naar maximale maatschappelijke impact tegen beheersbare kosten. Een goede balans tussen rendement, subsidiëring en passende financieringsinstrumenten is essentieel.

5. Welke uitdagingen zie jij bij het ontwikkelen van duurzame technologieën in Limburg, en hoe kan het LEF bijdragen aan het overwinnen ervan?

De grootste uitdaging is de kloof tussen innovatie en opschaling. Veelbelovende duurzame technologieën zijn vaak nog in een vroege fase en worden onvoldoende gefinancierd door traditionele geldverstrekkers vanwege verhoogd risico en beperkte schaal.

Het LEF speelt een sleutelrol door risicodragend kapitaal beschikbaar te stellen voor initiatieven met grote maatschappelijke potentie. Zo helpt het LEF innovatieve technologieën door te groeien naar bredere toepassing. Dit vraagt om zorgvuldige risicobeheersing en heldere communicatie met stakeholders over de aard en het profiel van investeringen. Consistent verwachtingsmanagement en een duidelijke beleidslijn zijn cruciaal. Juist in dit spanningsveld tussen innovatie, impact en risico ligt de toegevoegde waarde van het LEF.

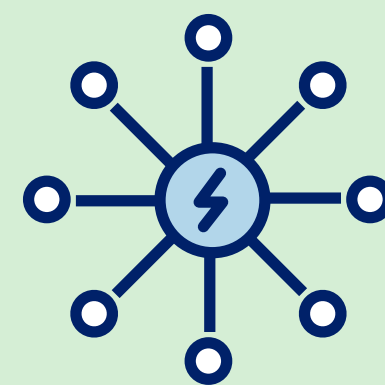
“Het LEF speelt een katalyserende rol bij het opschalen van innovatieve oplossingen.”

Daniel van Dongen, voorzitter Adviescommissie

De uitdagingen in Limburg

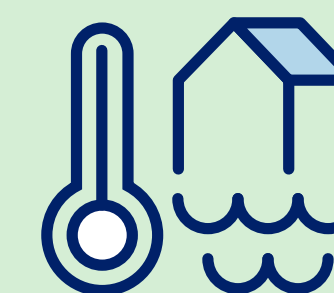
Limburg heeft de komende jaren de kans om zich te ontwikkelen tot een van de koplopers in de circulaire en klimaatneutrale economie. Door gericht en strategisch te investeren in duurzame innovaties kan de regio nieuwe bedrijvigheid aantrekken, bestaande bedrijven helpen verduurzamen en toekomstbestendige werkgelegenheid creëren.

De energietransitie biedt Limburg niet alleen uitdagingen, maar ook kansen: van de groei van de bio-economie en circulaire industrie tot innovaties in hernieuwbare energie en groene mobiliteit. Door deze uitdagingen actief te benaderen als kansen, kan Limburg zich blijven ontwikkelen tot een leefbare en veerkrachtige regio – voor zowel de huidige als toekomstige generaties. Tegelijkertijd geldt dat sommige uitdagingen niet eenvoudig zijn en dat gericht beleid en investeringen nodig zijn om de bedrijvigheid te behouden en/of te stimuleren.

1 **Energietransitie en netcongestie**

Door de snelle groei van zonne- en windenergie, de stijgende stroomvraag als gevolg van de verduurzaming van de gebouwde omgeving en mobiliteit, en een elektriciteitsnet dat niet snel genoeg meegroeit, raakt het net overbelast. De beschikbare transportcapaciteit in 2024 in Limburg bedraagt 1.900 MW, terwijl de benodigde capaciteit om het net op een efficiënte manier te laten functioneren 2.288 MW bedraagt. Dit betekent dat de huidige netcapaciteit niet voldoende is om aan de vraag te voldoen, wat resulteert in structurele netcongestie. Innovatieve initiatieven, zoals warmtenetten en batterijen, bieden perspectief voor de netcongestieproblematiek.

2 **Klimaatverandering, droogte en overstromingen**

Langdurige droogte bedreigt landbouw en natuur, terwijl zware regenval en overstromingen flinke schade aanrichten aan huizen en infrastructuur. De overstromingen in juli 2021 veroorzaakten meer dan € 1,8 miljard schade in de Provincie Limburg. Investeren in zowel het voorkomen van klimaatverandering (mitigatie) als het aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering (adaptatie) is hard nodig.

Lees verder →

Vervolg – De uitdagingen in Limburg

3 Zware industrie en de circulaire economie

Limburg huisvest energie-intensieve sectoren, waaronder de chemische industrie en de logistieke sector. Hoewel deze bedrijven van groot belang zijn voor de regionale economie, behoren zij ook tot de grootste uitstoters van broeikasgassen. De Provincie Limburg streeft naar 100% circulariteit in 2050, waardoor investeringen in de circulaire economie en industriële verduurzaming noodzakelijk zijn.

4 Biodiversiteit en milieuproblemen: Natura 2000 en PFAS

Limburg beschikt over waardevolle natuurgebieden die onder druk staan door stikstofuitstoot en habitatversnippering. Daarnaast overstijgt de concentratie van PFAS in de Limburgse bodem en het water op meerdere locaties de Europese norm. Ook heeft Limburg te maken met bodemverontreiniging als gevolg van het mijnbouwverleden. Zonder gerichte investeringen in natuurherstel, vermindering van uitstoot en duurzamere landbouw dreigt blijvende schade aan de biodiversiteit in Limburg.

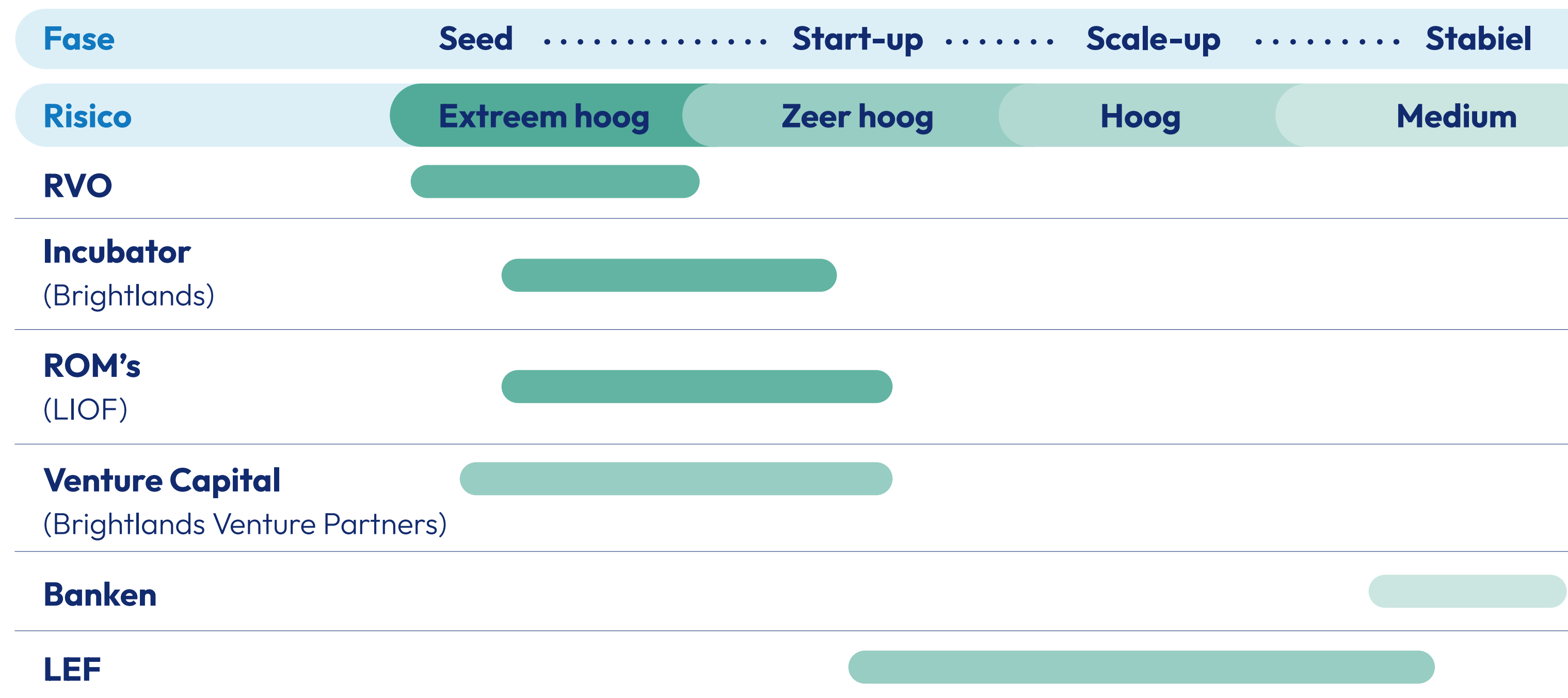
5 Sociale impact: Werkgelegenheid en energiezekerheid

De energietransitie brengt ook sociale uitdagingen met zich mee, zoals de noodzaak voor de arbeidsmarkt om zich aan te passen aan nieuwe technologische ontwikkelingen. Ook zijn energiezekerheid en energiearmoede een groeiend probleem. Het LEF investeert in het MKB en ondersteunt initiatieven met, naast een duurzame bijdrage, ook een sociale meerwaarde voor Limburg. Dit doet het bijvoorbeeld door initiatieven te steunen die energie besparen, lokale bedrijven die duurzame energie leveren en/of bijdragen aan werkgelegenheid in groene sectoren. Meer hierover is te lezen in de **casestudie Mijnwater in Hoofdstuk 3: Portefeuille en pijplijn** van dit rapport.

De rol van het LEF in Limburg

Het LEF is opgericht om te investeren in innovatieve, duurzame bedrijven in of voor Limburg – juist daar waar de markt tekortschiet. In het reguliere financieers-landschap krijgen veelbelovende innovatieve en/of duurzame bedrijven vaak onvoldoende toegang tot kapitaal, vooral in de start-up- en scale-upfase. Banken en andere (private) financiers vinden het risico vaak te hoog, waardoor een financieringsgat ontstaat. Het LEF kan hierin een rol spelen door financiering te verstrekken waar anderen dat (nog) niet of niet volledig doen.

Als katalysator in het regionale ecosysteem maakt het LEF verduurzaming mogelijk die anders niet, of veel langzamer, tot stand zou zijn gekomen. Denk aan innovatieve technologie-bedrijven of grootschalige duurzame energie-initiatieven die nog niet (volledig) financierbaar zijn vanwege technische en/of commerciële risico's. Bovendien kan het LEF ervoor zorgen dat veelbelovende Limburgse (startende) bedrijven toegang krijgen tot regionaal kapitaal, waardoor zij behouden kunnen blijven voor de Provincie Limburg.

Zo levert het LEF een bijdrage aan duurzame werkgelegenheid, innovatie en het creëren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Met ondersteuning van het LEF kunnen bedrijven hun volledige ontwikkeltraject – **van idee tot realisatie** – in Limburg doorlopen. Bij het financieren van initiatieven maakt het LEF gebruik van een breed palet aan instrumenten, zoals (achtergestelde) leningen, durfkapitaal, hybride financieringen en garanties. Dankzij het brede instrumentarium kan het LEF dat instrument inzetten waar in een concrete investeringsaanvraag behoefte aan is, en zo het financieringsgat met maatwerk dichten.

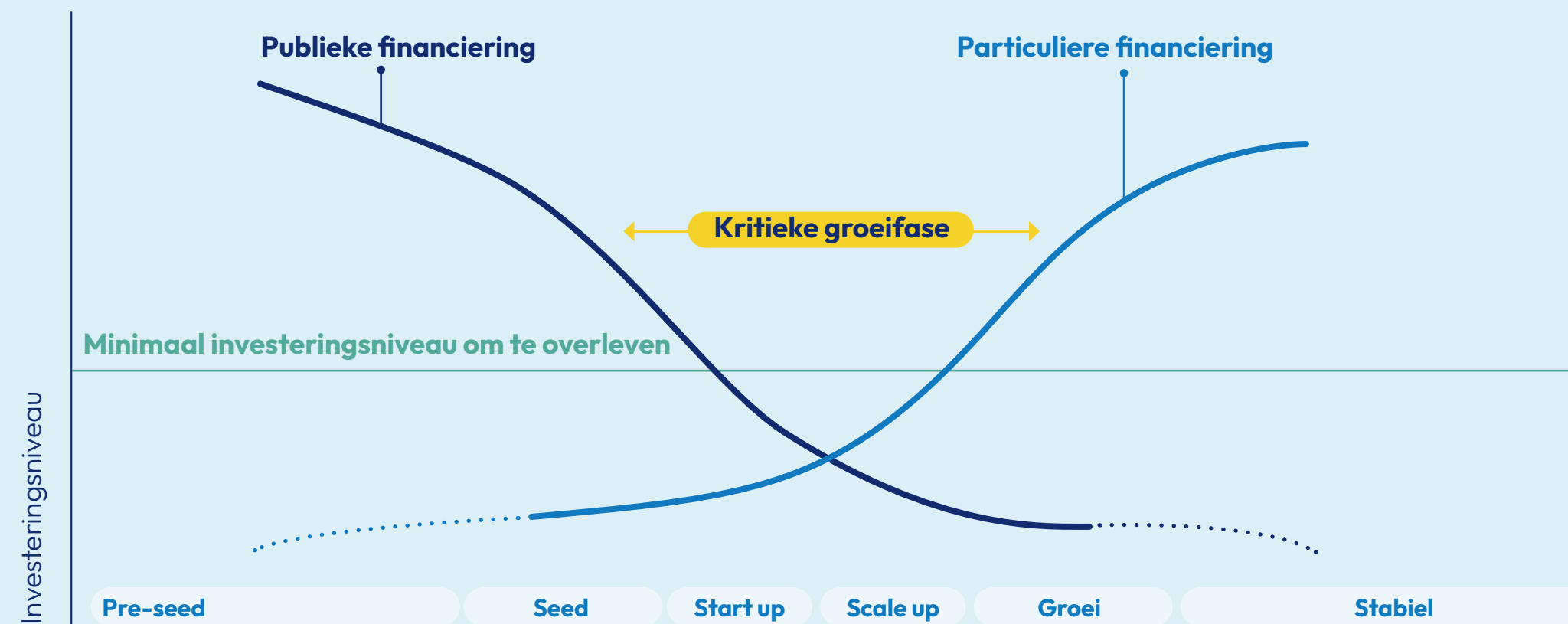
Natuurlijk werkt het LEF regelmatig samen met andere partijen om financieringsstructuren sluitend te maken of risico's te delen. Door flexibel te opereren én de nadruk te leggen op maatschappelijke impact, fungeert het LEF als brug tussen ontwikkeling en volledig commerciële financiering. De verschillende partijen in het ecosysteem vullen elkaar aan, ieder met hun eigen bijdrage aan het ondersteunen en behouden van duurzame bedrijvigheid in Limburg.

Hoe het LEF impact maakt in Limburg

Het LEF investeert in innovatieve initiatieven die bijdragen aan de energietransitie, duurzame energieopwekking, energiebesparing, circulaire economie en asbestsanering. In de laatste categorie wordt echter al enkele jaren niet meer actief geïnvesteerd vanwege het gebrek aan (handhaving van de) regelgeving rondom asbestsanering. Bij de beoordeling van een initiatief kijkt het LEF onder andere naar de mogelijke reductie van broeikasgasemissies en/of afval over de levensduur van het initiatief. Meer hierover is te lezen in **Hoofdstuk 2: Impact van het LEF**.

Het LEF richt zich enerzijds op innovatieve groeibedrijven die bezig zijn met de voorbereiding, bouw of opschaling van hun eerste commerciële fabriek. Anderzijds ondersteunt het de uitbreiding van bestaande duurzame technologieën. Door zowel innovatieve als schaalbare oplossingen te financieren, draagt het LEF bij aan de versnelling van de transitie naar een duurzamer Limburg.

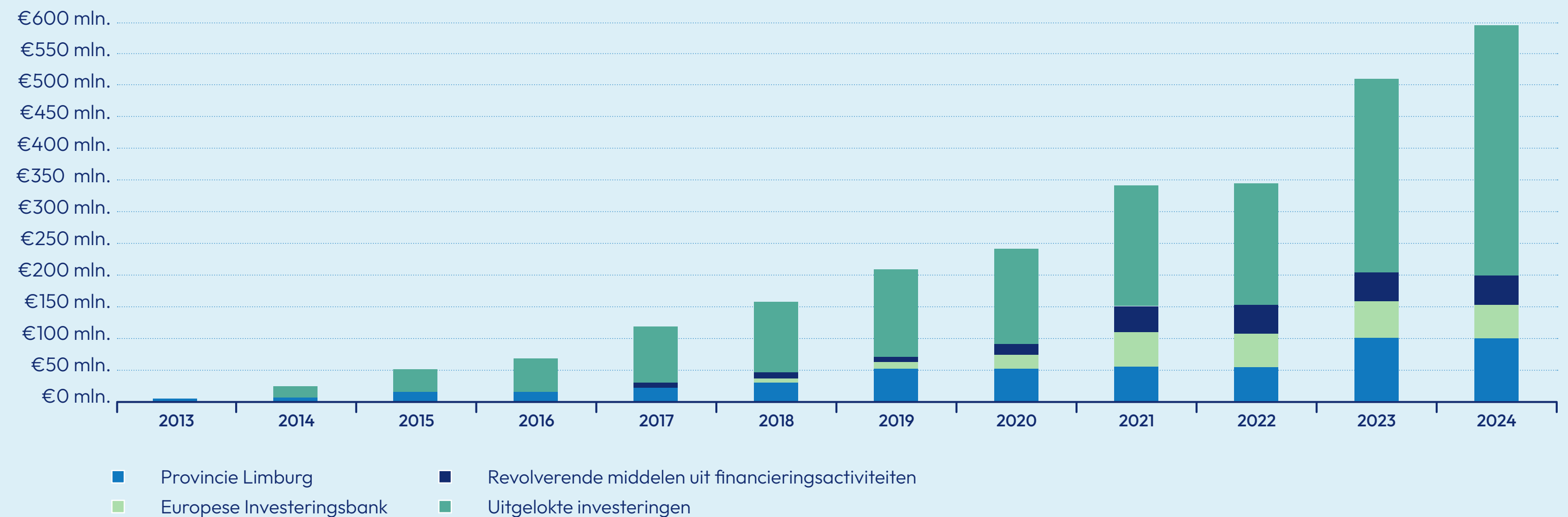
Kritieke groeifase

Kritieke groeifase

Een belangrijke rol van het LEF is het overbruggen van de ritieke groeifase: de risicovolle fase tussen het ontstaan van een innovatief idee en het moment waarop het initiatief commercieel rendabel wordt. In deze fase zijn commerciële financiers niet bereid om in te stappen vanwege onzekere opbrengsten, technische risico's of een lange terugverdientijd. Het LEF helpt veelbelovende initiatieven door juist in deze fase financiering te verstrekken en mee te denken over passende structuren.

Investeringen van het LEF *

* Dit is exclusief de fonds-in-fonds investering in het Polestar Capital Circular Debt Fund (PCDF) ter hoogte van € 25 miljoen.

Vervolg – Hoe het LEF impact maakt in Limburg

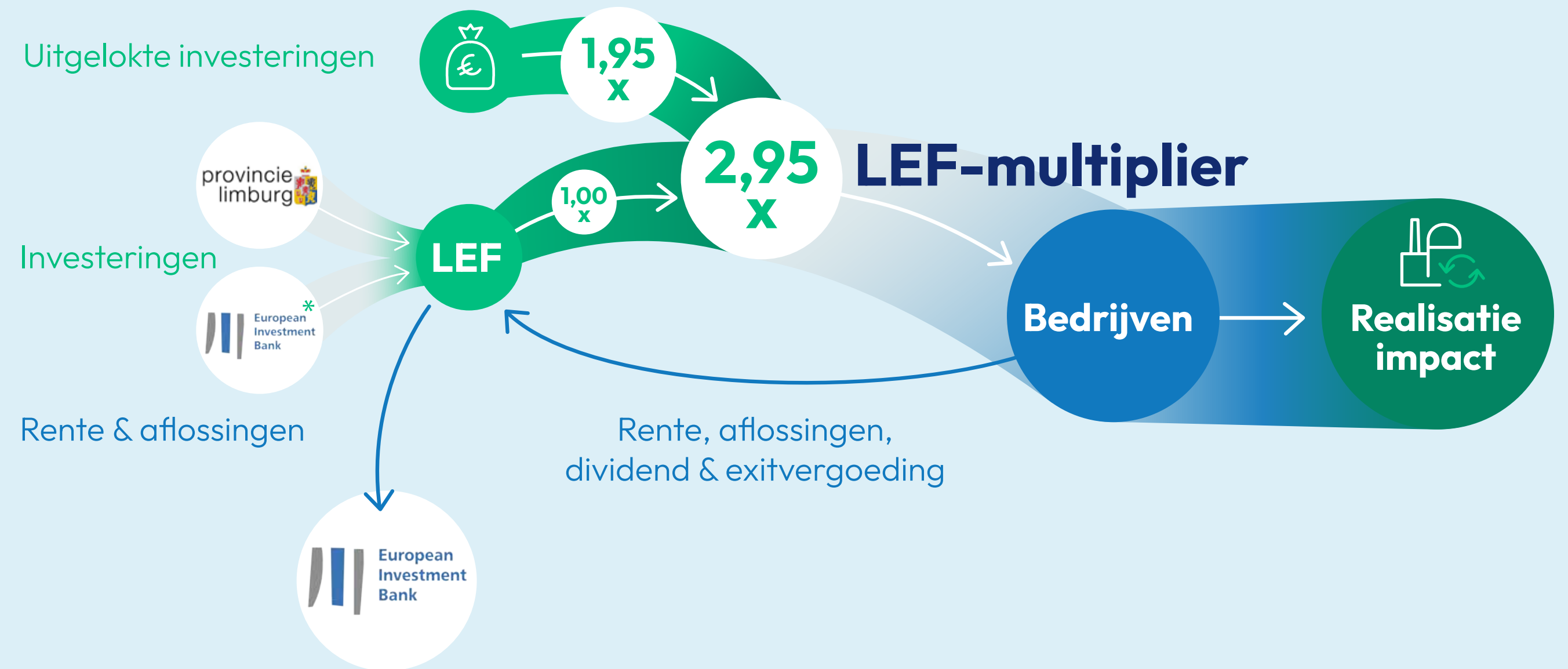
Mede dankzij de financiering van het LEF investeren ook andere partijen gelijktijdig in duurzame initiatieven. Dat blijkt onder andere uit de zogenoemde LEF-multiplier van 2,95: voor elke euro die het LEF investeert, wordt gemiddeld € 1,95 aan directe cofinanciering van andere partijen aangetrokken. Zo fungeert het LEF als vliegwiel voor investeringen in duurzaamheid.

De doelstelling van het LEF is revolverend: middelen die terugvloeien uit eerdere investeringen worden opnieuw ingezet voor verdere verduurzaming, en er worden geen subsidies verstrekt. Sinds 2020 is hieraan ook een open streven naar enige renderendheid toegevoegd.

Bovendien is het LEF meer dan een financier. Dankzij zijn sterke netwerkrol brengt het LEF bedrijven, overheden, kennisinstellingen en andere investeerders bij elkaar rond gezamenlijke duurzaamheidsdoelen. Door de grondige due diligence helpt het LEF de ondernemer verder te professionaliseren, waardoor het initiatief langzaam financieerbaar wordt, bijvoorbeeld door banken.

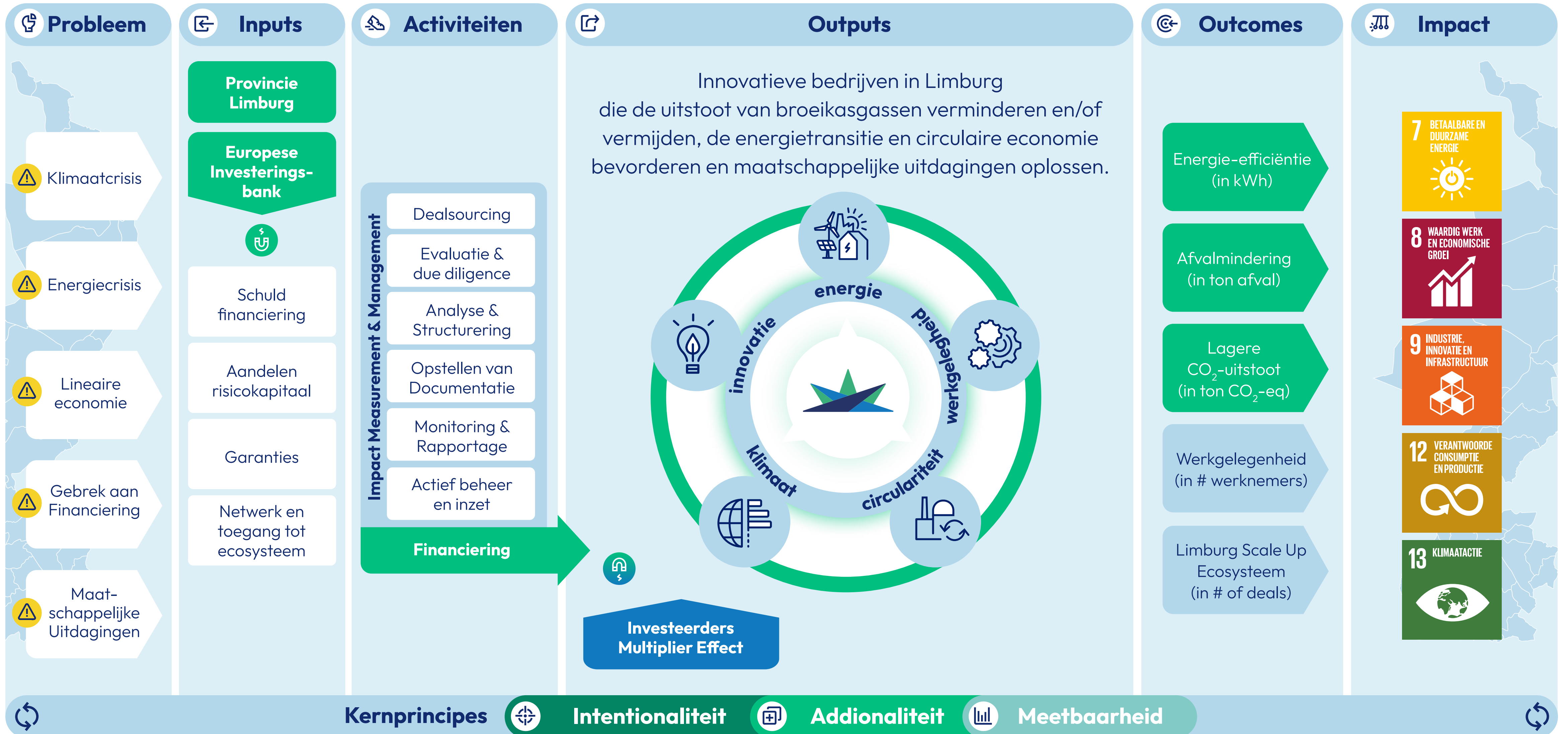
Op die manier draagt het LEF niet alleen bij aan innovatie en de vermindering van broeikasgassen, maar ook aan de versterking van werkgelegenheid in Limburg, een circulaire infrastructuur en een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

LEF-multiplier

* Het LEF wordt mede gefinancierd door de Europese Investeringsbank met behulp van twee senior leningen. De Europese Investeringsbank maakt daarbij gebruik van het Europees Fonds voor Strategische Investeringen (EFSI), beter bekend als het Junckerfonds.

Theory of Change

Vervolg – Theory of Change

Een **Theory of Change** is een raamwerk dat inzichtelijk maakt hoe en waarom de activiteiten van een organisatie bijdragen aan een gewenst maatschappelijk resultaat. Het verbindt doelen, strategieën en tussenliggende stappen op een logische manier met elkaar. Voor het LEF betekent dit concreet: hoe investeringen helpen de energietransitie te versnellen, een circulaire economie te bevorderen, klimaatverandering tegen te gaan en bedrijvigheid in Limburg te versterken.

De Theory of Change van het LEF rust op drie kernprincipes:

Intentionaliteit

Het LEF investeert bewust met een maatschappelijk doel. Impact is geen bijvangst, maar een expliciete doelstelling.

Addionaliteit

Het LEF investeert alleen wanneer de eigen betrokkenheid daadwerkelijk meerwaarde heeft – bijvoorbeeld omdat reguliere financiers het risico te groot vinden, of omdat de investering helpt extra kapitaal aan te trekken.

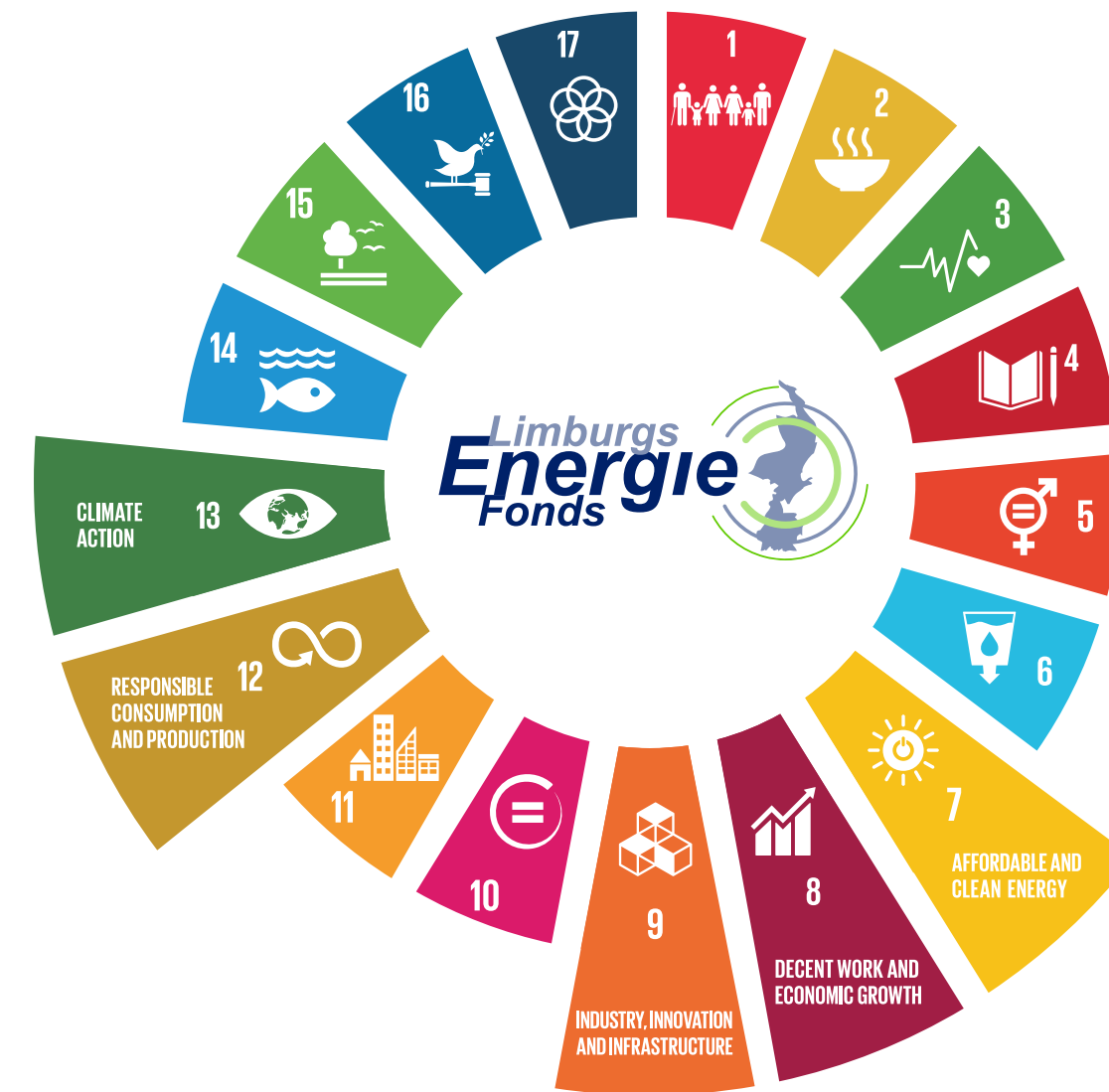

Meetbaarheid

Het LEF wil kunnen aantonen wat investeringen opleveren, bijvoorbeeld in broeikasgasreductie of afvalbesparing. Zo wordt gegarandeerd dat de financieringen daadwerkelijk positieve impact hebben.

De SDG thema's van het LEF

Het LEF draagt actief bij aan zes van de zeventien Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties. Deze doelen zijn wereldwijd opgesteld om onder andere armoede te verminderen, natuur te beschermen en vrijheid en veiligheid voor iedereen te waarborgen. Hoewel het LEF waarschijnlijk ook indirect bijdraagt aan andere SDG's, ligt de nadruk op onderstaande vijf doelen.

Door haar investeringen versterkt het LEF het duurzame ecosysteem van Limburg, stimuleert het innovatie en helpt het zowel lokale als mondiale duurzaamheidsdoelen te realiseren.

SDG 7 – Betaalbare en Duurzame Energie

Via investeringen in duurzame energieopwekking en energie-efficiëntie helpt het LEF bij het realiseren van betaalbare, schone energieoplossingen in de regio.

SDG 8 – Waardig Werk en Economische Groei

Door te investeren in lokale, duurzame initiatieven stimuleert het LEF werkgelegenheid in Limburg en draagt het bij aan structurele economische groei.

SDG 9 – Industrie, Innovatie en Infrastructuur

Het LEF bevordert innovatie door financiering van duurzame technologieën en versterkt zo de industrie in Limburg, met bijzondere aandacht voor het MKB.

SDG 12 – Verantwoorde Consumptie en Productie

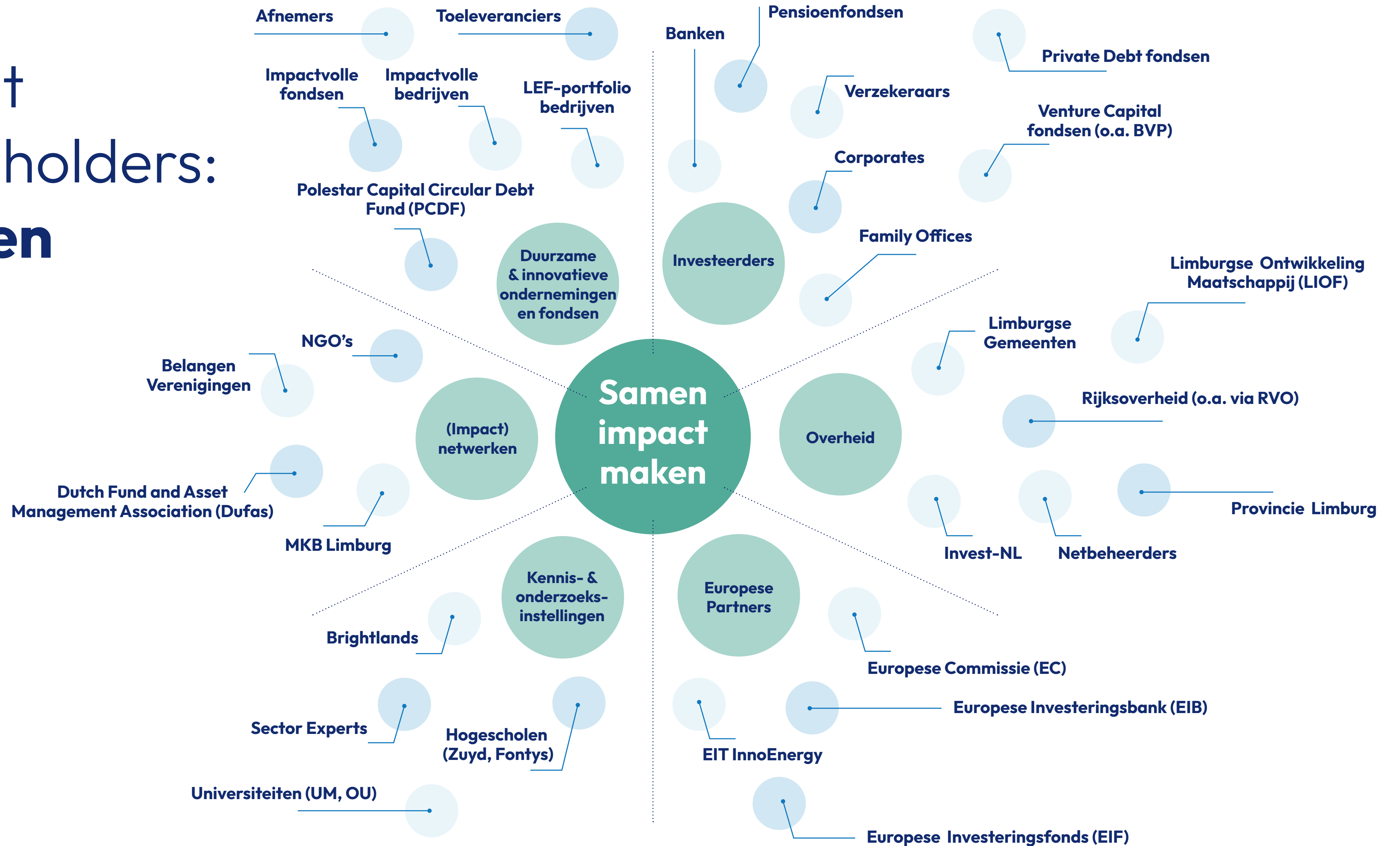
Het LEF investeert in circulaire projecten die grondstoffen hergebruiken, wat bijdraagt aan verantwoorde productie en consumptie en helpt de ecologische voetafdruk te verkleinen

SDG 13 – Klimaatactie

De investeringen van het LEF in duurzame energieopwekking, energie-efficiëntie en circulaire initiatieven dragen bij aan klimaatactie en ondersteunen de regio in de voorbereiding op de uitdagingen van klimaatverandering.

Een overzicht van de stakeholders: **samen maken wij impact**

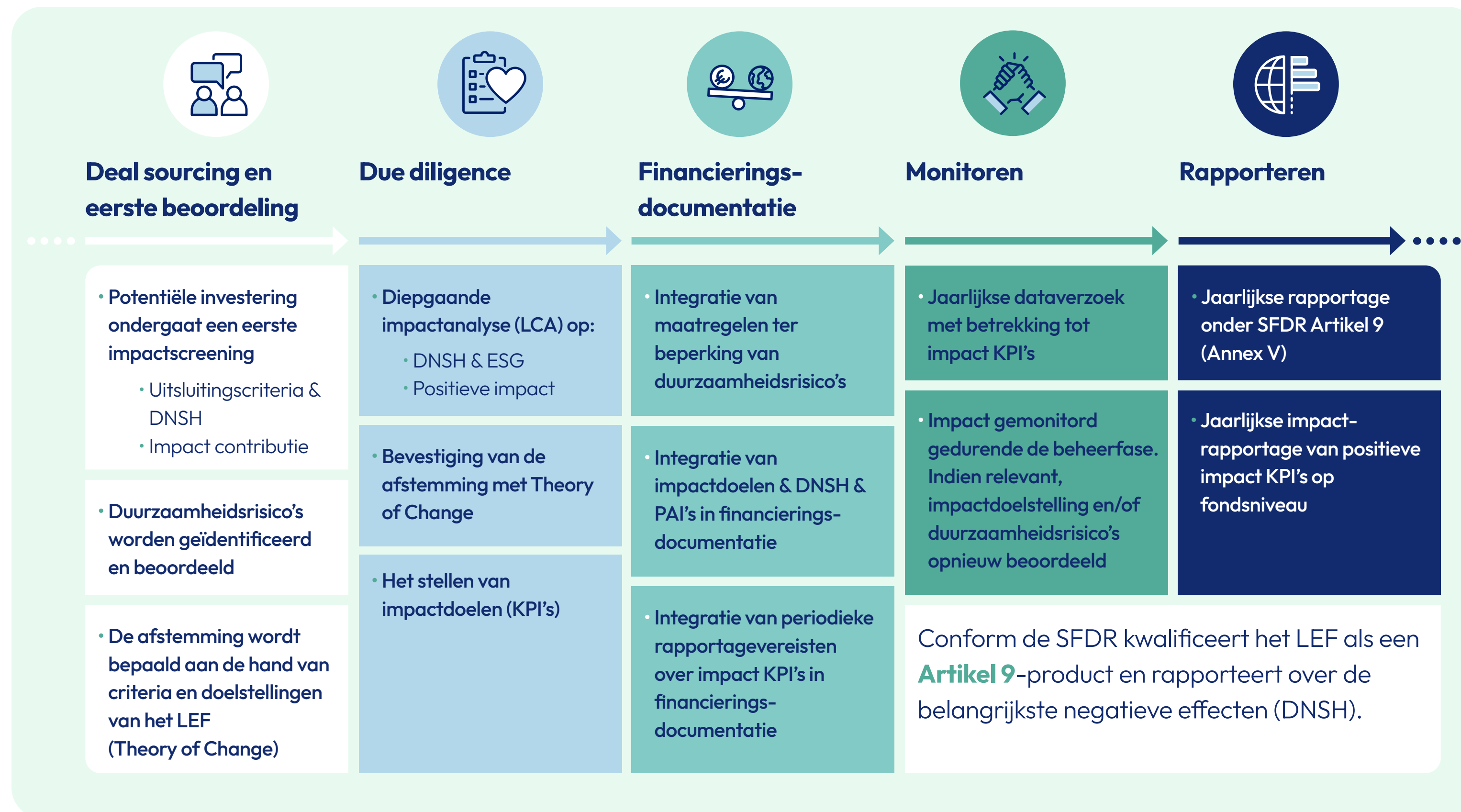
2. Impact van het LEF

Het wegen van de impact is bij het LEF een van de belangrijkste onderdelen bij het beoordelen van een investeringsvraag. Elke investering wordt zorgvuldig beoordeeld op haar bijdrage aan de doelstellingen van het LEF én op mogelijke duurzaamheidsrisico's.

Het investeringsproces van het LEF

Het LEF hanteert een zorgvuldig investeringsproces dat begint bij een eerste aanvraag en kennismaking en kan leiden tot de uiteindelijke investering en het beheer daarvan.

Gedurende dit traject voert het LEF een uitgebreide due diligence uit, passend bij de relatief hoge risico's die het fonds als investeerder neemt. Het LEF onderzoekt uiteenlopende aspecten, zoals de technische haalbaarheid, het verdienmodel, de juridische structuur, governance, commerciële kansen, het management en de duurzaamheid van het initiatief. Deze grondige aanpak stelt het LEF in staat om risico's nauwkeurig in kaart te brengen en waar mogelijk te beperken of beheersbaar te maken. Risico's die niet of slechts gedeeltelijk te mitigeren zijn, worden expliciet benoemd in het investeringsvoorstel. Bij een positieve investeringsbeslissing worden duidelijke afspraken gemaakt met de ondernemer(s), en wordt het project actief gemonitord – met name tijdens de bouw- en opstartfase. Het investeringsproces wordt continu doorontwikkeld op basis van opgedane ervaring en actuele inzichten.

Duurzaamheid speelt een grote rol

Vanzelfsprekend speelt duurzaamheid bij elke stap een grote rol. Elke investering wordt beoordeeld op de bijdrage aan de impactdoelstellingen van het LEF én op duurzaamheidsrisico's die het succes kunnen beïnvloeden. Tijdens de due diligence-fase voert het LEF een diepgaande analyse uit van de verwachte duurzaamheidseffecten, vaak via een levenscyclusanalyse (LCA), indien nodig uitgevoerd door een externe specialist.

Verwachte besparingen op het gebied van broeikasgasemissies of afval worden zo inzichtelijk en meetbaar gemaakt. De resultaten hiervan worden vastgelegd in de financieringsafspraken, zodat duidelijke afspraken zijn over de impact die het initiatief moet bereiken.

Vervolg – Het investeringsproces van het LEF

Sinds de oprichting in 2013 hanteert het LEF een methodiek waarbij de volledige vooraf ingeschatte (ex-ante *) impact van een investering over de gehele levensduur in één keer wordt berekend en toegerekend op het moment van investeren. Deze benadering is gebaseerd op het principe van additionaliteit, wat betekent dat de investering zonder de financiering van het LEF in veel gevallen niet, of pas later, gerealiseerd zou zijn.

De impact, zoals getoond op [pagina 29](#), geeft daarmee een beeld van de potentiële impact van de gedane investeringen. Deze data wordt in principe niet aangepast op basis van de realisatie van een investering. De totaal gerealiseerde ex-ante impact van het LEF is daarmee een optelsom van statische gegevens sinds de oprichting van het fonds.

De aannames en meetbaarheid rondom impactanalyses

Impactberekeningen zijn gebaseerd op aannames over de techniek, productie, verkoop en de toekomstige energiemix. Deze projecties gaan gepaard met onzekerheid, die wordt beïnvloed door factoren zoals de aard en fase van de investering. De aannames worden expliciet gemaakt en gebaseerd op **best practices** en LCA-principes voor een robuuste aanpak. De impactanalyses worden zo uitgevoerd dat gedurende de beheerfase kan worden gemeten en gecontroleerd of de geplande (ex-ante) impact daadwerkelijk wordt gerealiseerd bij de investeringen die nog in de portefeuille zitten. Dit waarborgt de transparantie en betrouwbaarheid van de geraamde impact en maakt het mogelijk om de voortgang en effectiviteit van de investering nauwkeurig te volgen.

* Ex-ante duidt op de methode waarbij de verwachte impact van een investering bij de start wordt ingeschat over de volledige levensduur van het initiatief.

Hoe het LEF impact meet

Het LEF hanteert een vaste methodiek om de impact van investeringen vooraf te voorspellen en achteraf te meten.

Daarbij worden aannames zo consistent mogelijk toegepast, zodat investeringsbeslissingen gebaseerd zijn op betrouwbare inzichten. De impactmeting verloopt in vier stappen, met als doel per investering vast te stellen hoeveel broeikasgasemissies en/of afval over de volledige levensduur worden vermeden.

De impact, zoals getoond op [pagina 30](#), geeft daarmee een beeld van de potentiële impact van de gedane investeringen. Deze data wordt in principe niet aangepast op basis van de realisatie van een investering. De totaal gerealiseerde ex-ante impact van het LEF is daarmee een optelsom van statische gegevens sinds de oprichting van het fonds.

1 Inschatting emissies en/of (verminderde) afvalstromen duurzaam initiatief

Het LEF berekent hoeveel broeikasgasemissies en/of afvalstromen of -besparingen de onderneming veroorzaakt. Dit gebeurt aan de hand van een functionele eenheid – een meetbare prestatie-eenheid die het mogelijk maakt investeringen objectief te analyseren en met alternatieven te vergelijken. Denk aan 1 kWh duurzaam opgewekte elektriciteit of 1 ton plastic afval die wordt hergebruikt in plaats van verbrand.

2 Vaststellen emissies en/of (verminderde) afvalstromen referentiescenario

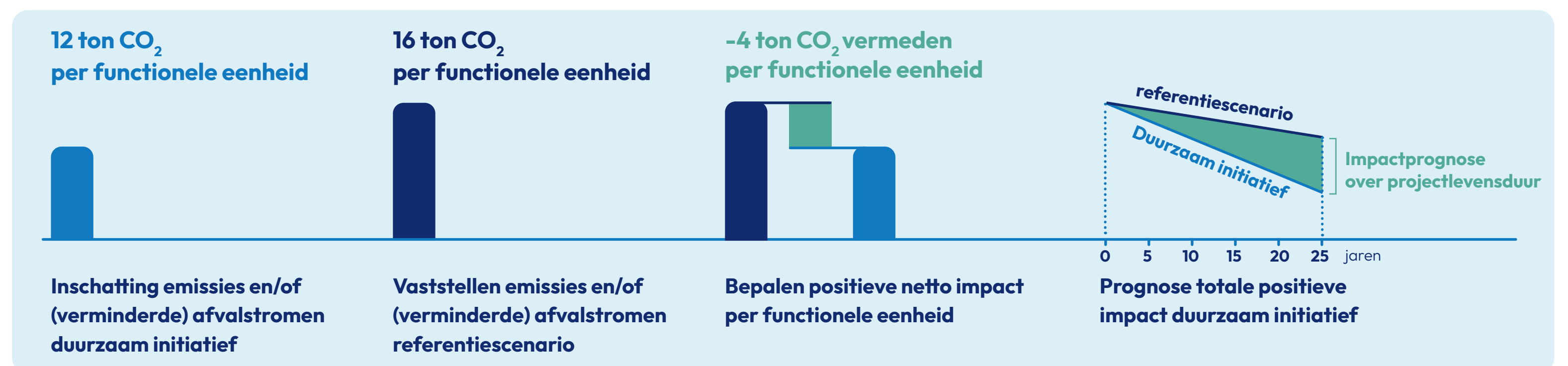
Om de toegevoegde waarde van de investering te bepalen, stelt het LEF een referentiescenario op: wat gebeurt er als de duurzame onderneming of technologie er niet komt? Dit conventionele alternatief is gebaseerd op marktdata of sectorinformatie en wordt eveneens per functionele eenheid doorgerekend.

3 Bepalen positieve netto impact per functionele eenheid

Het LEF vergelijkt de milieuprestatie van de investering met die van het referentiescenario, per functionele eenheid. Het verschil daartussen is de netto-impact: de hoeveelheid broeikasgas of afval die daadwerkelijk wordt vermeden per functionele eenheid dankzij de duurzame investering.

4 Prognose totale positieve impact duurzaam initiatief

De netto-impact per eenheid wordt vermenigvuldigd met de totale verwachte productie of output over de levensduur van de onderneming of installatie. Zo ontstaat een onderbouwde inschatting van de totale positieve impact. Alleen investeringen die per euro voldoende milieuwinst opleveren – bijvoorbeeld uitgedrukt als euro's per vermeden ton broeikasgassen – komen in aanmerking voor financiering door het LEF.

Vervolg – Hoe het LEF impact meet

Op de voorgaande pagina is de impact weergegeven over de volledige projectlevensduur van de huidige portefeuille. Het LEF kijkt echter ook naar de potentiële impact over de volledige levensduur van het fonds (de ex-ante benadering zoals toegelicht op [pagina 25](#)). In deze berekening zijn niet alleen de huidige portefeuillebedrijven opgenomen, maar ook de bedrijven die inmiddels niet meer actief in de portefeuille van het LEF staan.

Het is belangrijk om dit te laten zien, omdat het LEF haar investeringsbesluit juist baseert op deze inschatting van de totale potentie. Dit betreft nu de optelling van al het potentieel. Deze potentie wordt nadien niet meer aangepast. Het kan zijn dat bedrijven stoppen of failleren waardoor de impact niet gerealiseerd wordt, maar het kan ook zijn dat deze bedrijven juist wel de impact realiseren (bijvoorbeeld nadat de LEF investering is afgerond). Door deze bedrijven mee te nemen, wordt duidelijk hoe groot de totale bijdrage van het LEF sinds de oprichting in 2013 is geweest aan potentiële CO₂-reductie, potentiële afvalbesparing en potentiële werkgelegenheid in Limburg. Zo draagt het LEF bij aan het vergroten van de potentie van de provincie Limburg.

Totale potentie van alle investeringen sinds 2013

9.332.615 ton

Vermeden broeikasgasemissies

4.546

Banen (FTE) exploitatie

3.581.518 ton

Vermeden afval

2.135

Banen (FTE) Bouw

19.845 m²

Asbestsanering

Vervolg – Hoe het LEF impact meet

Jaarlijkse meting van gerealiseerde impact

Voor uitstaande investeringen herberekent het LEF jaarlijks de gerealiseerde impact via een terugkerende uitvraag. Deze berekening is gebaseerd op de oorspronkelijke analyse en op actuele gegevens van de ondernemer. De functionele eenheid – zoals de hoeveelheid opgewekte duurzame energie of het aantal verkochte producten – vormt daarbij de basis voor het nauwkeurig bepalen van de vermeden broeikasgasemissies of afval.

ESG-risico's

Het LEF streeft niet alleen naar positieve maatschappelijke en ecologische impact, maar ook naar het beperken van negatieve effecten. Het LEF houdt rekening met de impact van investeringen op milieu, maatschappij en de financiële risico's op lange termijn door ESG-factoren (Environmental, Social en Governance). Om ESG-risico's te beoordelen en te monitoren, moeten bedrijven jaarlijks een ESG-vragenlijst invullen. Deze behandelt onder andere thema's zoals mensenrechtenbeleid, arbeidsrechten, belastingverplichtingen, fraude en corruptie, oneerlijke handelspraktijken, diversiteit, onafhankelijkheid en transparantie. De antwoorden op deze vragenlijst, samen met de kennis die het LEF-team opdoet door regelmatig op locatie aanwezig te zijn, stellen het LEF in staat om risico's tijdig te signaleren en het gesprek aan te gaan over eventuele mogelijke verbeteringen.

De ESG-vragenlijst behandelt onder andere de volgende thema's:

Mensenrechtenbeleid:

Heeft het bedrijf beleid om mensenrechtenschendingen te voorkomen?

Thema's Internationale Arbeidsorganisatie:

Hoe wordt er omgegaan met arbeidsrechten zoals vrijheid van vereniging en verbod op kinderarbeid?

Controle en rapportage:

Zijn er interne controles en periodieke rapportages over ESG-onderwerpen?

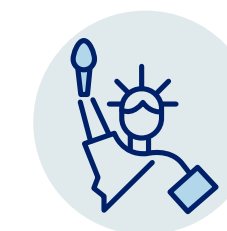
Fiscale transparantie:

Hoe verantwoord wordt er omgegaan met belastingverplichtingen?

Fraude en corruptie:

Welke maatregelen zijn er om fraude en omkoping te voorkomen?

Bestuur:

Is het bestuur divers, onafhankelijk en transparant?

Eerlijke concurrentie:

Is er beleid tegen oneerlijke handelspraktijken en marktverstoring gedrag?

Uitsluitingscriteria:

Uitsluiting van bedrijven actief in wapens, tabak, fossiele brandstoffen of andere uitgesloten sectoren.

Gerealiseerde impact: benadering van het LEF

Dit impactrapport presenteert voor 2024 de gerealiseerde impactcijfers op basis van directe data van de portfoliobedrijven. Deze data is tevens gebruikt voor de SFDR Artikel 9 gerelateerde rapportage en is gebaseerd op een selectie van de op dat moment actieve investeringen die operationeel en materieel in omvang waren (minimaal 1% van de waarde van de portefeuille vertegenwoordigden). Kleinere investeringen en (nog) inactieve bedrijven zijn op basis van deze bepaling niet meegenomen in de SFDR-berekening.

De SFDR is vanaf 2022 volledig van kracht en uitgewerkt. Vanaf dat moment is het LEF ook actief begonnen met het verzamelen van impactgegevens bij haar portefeuillebedrijven. Voor de jaren vóór 2022 beschikte het LEF nog niet over vergelijkbare, gestandaardiseerde impactdata. Omdat het LEF eraan hecht een goede inschatting te tonen van de gerealiseerde impact over de gehele levensduur van het fonds, is op basis van de beschikbare gegevens een inschatting gemaakt.

Het LEF hanteert hiervoor de volgende methodologische benadering:

1 Besparing per geïnvesteerde euro

Voor de jaren 2022, 2023 en 2024 is berekend hoeveel ton CO₂ en hoeveel ton afval per euro investering werd vermeden.

2 Correctie voor SFDR-dekking

Omdat de SFDR rapportage op basis van materialiteit niet de gehele portefeuille dekt, is een correctiefactor toegepast.

3 Extrapolatie via balansdata

Voor de jaren 2014 t/m 2021 zijn de geaudite jaarrekeningen gebruikt om per jaar het geïnvesteerde bedrag vast te stellen. Door deze bedragen te vermenigvuldigen met de stappen onder 1 en 2, ontstaat een redelijke inschatting van de gerealiseerde impact in termen van vermeden CO₂-uitstoot en afvalbesparing.

4 Beperkingen en transparantie

Het LEF benadrukt dat deze benadering niet alle nuances en dynamiek van individuele investeringen weerspiegelt. Echter, het biedt wel een goede benadering van de orde van grootte van de gerealiseerde impact over de gehele looptijd van het LEF. Het is belangrijk om ook die jaren inzichtelijk te maken, ondanks dat systematische impactmeting toen nog niet was ingebed.

Gerealiseerde impact

623.195 ton
Vermeden afval

860.391 ton
Vermeden broeikasgasemissies

Duurzame wet- en regelgeving

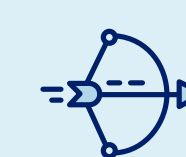
Sustainable Finance Disclosure Regulation

Het LEF heeft een duurzame doelstelling en is, mede op verzoek van de Provincie Limburg, geclassificeerd als een Artikel 9-product volgens de SFDR. Deze Europese regelgeving, die sinds maart 2021 van kracht is en in 2022 verder is uitgewerkt, verplicht tot transparantie over duurzaamheid in investeringen.

Voorafgaand aan de investering wordt onder meer getoetst of de investering voldoet aan de hiernaast genoemde criteria. Mede op grond van de bij aanvang uitgevoerde impactanalyse worden jaarlijks relevante gegevens verzameld. Deze data wordt gebruikt om onder andere de jaarlijkse besparing van broeikasgassen of afval te berekenen. Daarnaast worden op basis van deze gegevens de zogenoemde PAI-indicatoren (Principal Adverse Impacts) vastgesteld. Voorbeelden van dergelijke indicatoren zijn het aandeel fossiel opgewekte energie dat binnen de investering wordt gebruikt, of de verhouding tussen mannelijke en vrouwelijke bestuurders in het bedrijf. Alle relevante indicatoren worden opgenomen in de SFDR-rapportage, die als bijlage wordt toegevoegd aan de gecontroleerde jaarrekening.

Het is belangrijk om te onderkennen dat bij duurzaamheidsdata en -berekeningen veelal gebruik wordt gemaakt van aannames en dat er vaak bepaalde datagerelateerde beperkingen gelden. De resultaten zijn daarom benaderingen. Het LEF streeft naar een evenwicht tussen de kwaliteit van de data en een proportionele belasting voor ondernemers, zowel in termen van tijd als kosten. Het proces wordt regelmatig geëvalueerd en waar nodig geoptimaliseerd.

In lijn met de eisen van Artikel 9 investeert het LEF uitsluitend in bedrijven die:

Economische activiteiten uitvoeren die bijdragen aan de duurzame doelstellingen van het LEF
(het verminderen van broeikasgasemissies en afval)

Geen significante schade veroorzaken aan andere milieu- of sociale doelstellingen
(Do No Significant Harm, ook wel DNSH)

Voldoende goede bestuurspraktijken naleven

EU Taxonomie

Het LEF beoordeelt sinds 2022 investeringen waar mogelijk ook op basis van de EU Taxonomie voor duurzame economische activiteiten. Dit classificatiesysteem geeft aan welke activiteiten als duurzaam kunnen worden aangemerkt. De Taxonomie kent zes milieudoelen, waaronder klimaatmitigatie, klimaatadaptatie en de transitie naar een circulaire economie. Om als duurzaam te gelden, moet een activiteit substantieel bijdragen aan één of meer doelen, geen significante schade toebrengen aan de overige doelen (het Do No Significant Harm-principe), en voldoen aan sociale minimumvereisten (minimum safeguards).

Vervolg – Duurzame wet- en regelgeving impact van 2024

Ook over het jaar 2024 heeft het LEF opnieuw gerapporteerd volgens de verplichtingen van SFDR Artikel 9. Vanuit proportionaliteit en materialiteit heeft het LEF voor de SFDR-rapportage over 2024 bij tien portfolio-bedrijven – waaronder de fonds-in-fonds-investering in het Polestar Circular Debt Fund – gegevens opgevraagd. Deze bedrijven vertegenwoordigen 99,65% van de huidige portefeuille (uitgedrukt in euro's).

Van de tien portfolio-bedrijven produceren op dit moment slechts enkele op volledige capaciteit. De overige bevinden zich nog in de bouw- of opstartfase, waarin zij doorgaans werken aan het marktklaar maken van hun product.

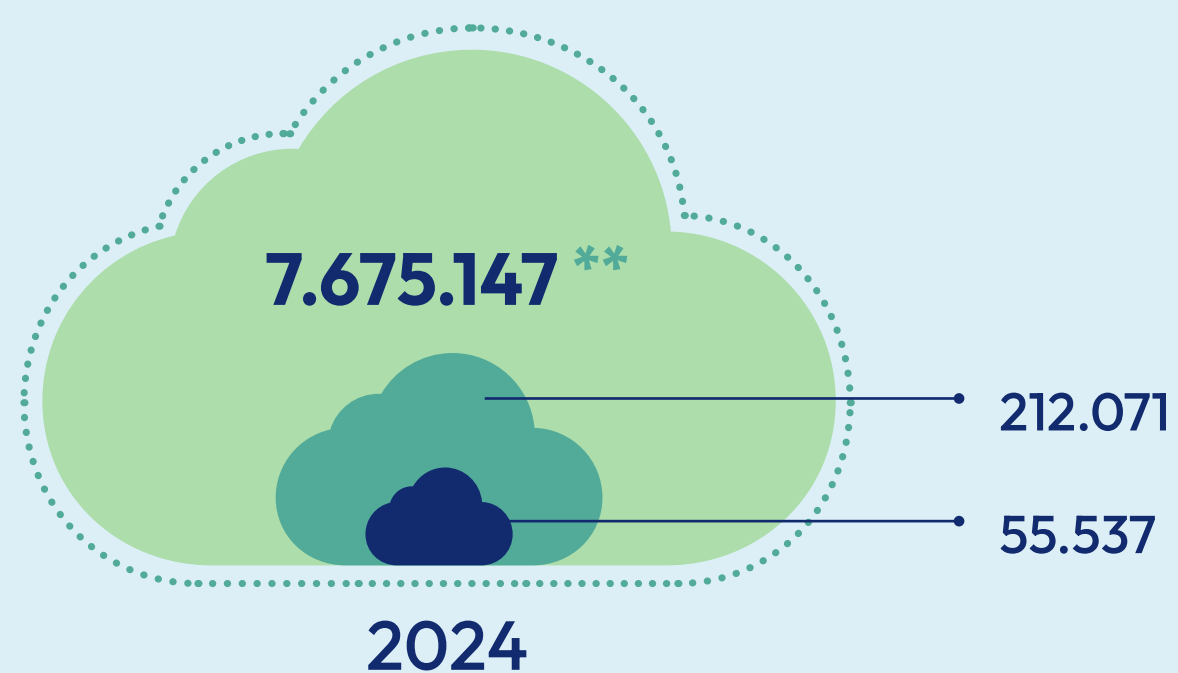
Daardoor is de huidige productie – en dus ook de gerealiseerde impact – nog beperkt. De ex-ante impact biedt echter een goed beeld van het verwachte potentieel van deze bedrijven. Op de volgende pagina wordt geïllustreerd waarom de ex-ante-impactmethodiek van het LEF beter aansluit bij het type investeringen van het fonds dan de gerapporteerde, gerealiseerde (geattribueerde) impact conform de SFDR.

Onderstaand figuur toont de totale potentiële vermeden broeikasgasemissies en afvalbesparing over de volledige projectlevensduur van de huidige portefeuille, evenals de in 2024 gerealiseerde resultaten (inclusief en exclusief attributie *) van de huidige portefeuille.

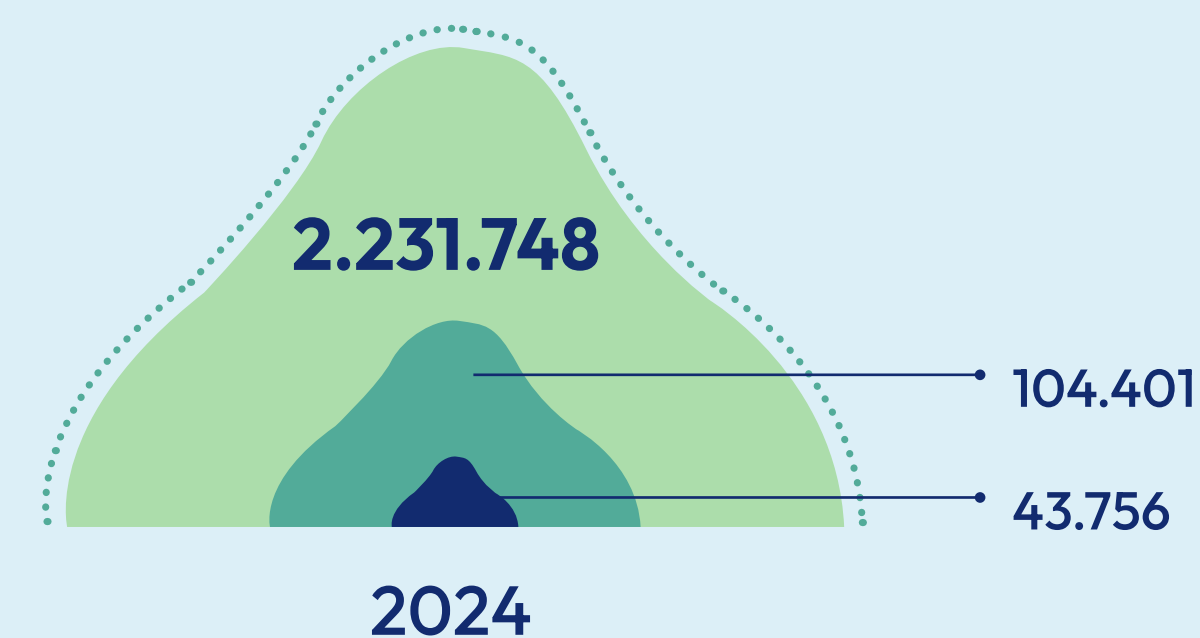
Totale potentiële impact (ex-ante) en de gerealiseerde (conform SFDR methode)

Vermeden broeikasgasemissies
(ton CO₂-equivalent)

Afval vermeden
(ton afval)

Legenda

- Verwachte totale ex-ante *** impact gedurende de gehele levensduur van de investeringen
- Gerealiseerde impact van de investeringen in 2024
- Gerealiseerde impact van de investeringen op basis van attributie van het LEF

* Attributie is een methodiek binnen de SFDR die bepaalt welk deel van de totale duurzame impact aan het LEF kan worden toegerekend, op basis van het aandeel van de uitstaande LEF-investering ten opzichte van de totale balans van het bedrijf.

** De toename in het aantal vermeden tonnen broeikasgassen ten opzichte van 2023 is grotendeels toe te schrijven aan de investering in Solarge, een producent van zonnepanelen. De verwachte ex-ante besparing van de investering in Mosa Meat is buiten beschouwing gelaten, vanwege de vroege en nog onzekere ontwikkelingsfase van dit initiatief.

*** Ex-ante verwijst naar de methode waarbij de volledige impact van een investering over de gehele levensduur bij aanvang wordt ingeschat.

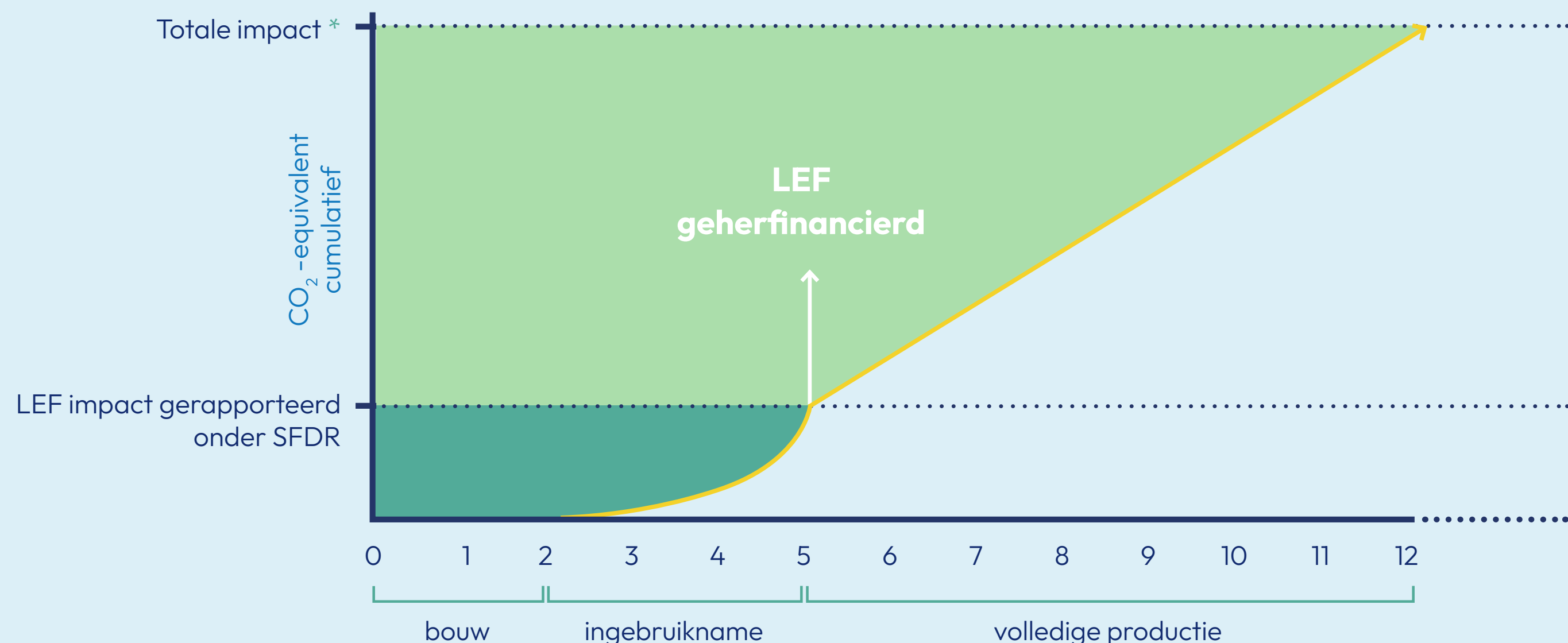
Gerealiseerde impact: een voorbeeld

Waarom het rapporteren van de gerealiseerde (geattribueerde) impact van een initiatief niet altijd passend is voor het type investeringen dat het LEF doet, wordt duidelijk aan de hand van een concreet voorbeeld: een investering in de bouw van een circulaire fabriek.

Tijdens de bouwfase wordt nog geen positieve impact gerealiseerd – sterker nog, er is vaak sprake van extra uitstoot door bouwactiviteiten en transport. Pas daarna volgen de technische en commerciële ingebruikname. In de technische fase wordt de fabriek uitgebreid getest en geoptimaliseerd. Vervolgens start de commerciële ingebruikname, waarbij de productie en verkoop van het duurzame product geleidelijk op gang komen. Pas wanneer er op volle schaal wordt geproduceerd, ontstaat daadwerkelijke positieve impact – namelijk door het vervangen van een niet-duurzaam alternatief.

Wanneer het LEF een lening verstrekt aan een dergelijk initiatief, wordt deze bij succes vaak relatief snel afgelost, terwijl de fabriek dan nog maar net volledig operationeel is.

Voorbeeld: impactmethodiek van het LEF

Door het toepassen van attributie (waarbij de impact wordt toegerekend op basis van het aandeel van de uitstaande LEF-investering ten opzichte van de totale balans van het bedrijf), wordt in de beginjaren relatief weinig impact aan het LEF toegeschreven.

Daarbij komt dat het LEF regelmatig vroegtijdig wordt afgelost, bijvoorbeeld via een herfinanciering door een bank. In dat geval mag het LEF niet langer rapporteren over de toekomstige impact van de fabriek, ondanks dat het fonds een essentiële rol heeft gespeeld in het mogelijk maken ervan.

Sterker nog, het LEF investeert vaak in de eerste fabriek van een bedrijf – een zogenoemde proof of technology. Hoewel vervolginvesteringen en de bijbehorende impact vaak voortbouwen op deze eerste stap, mag het LEF daar formeel niet over rapporteren.

Kortom: het uitsluitend rapporteren van impact binnen het kalenderjaar waarin het LEF formeel nog betrokken is bij een investering (zoals voorgeschreven in de SFDR), is weliswaar transparant en eenduidig, maar doet geen recht aan de werkelijke, bredere impact die het fonds mogelijk maakt. Daarom hecht het LEF veel waarde aan transparantie over de eigen methodiek, waarin ook de totale ex-ante impact van investeringen wordt meegenomen.

3. Portefeuille en pijplijn

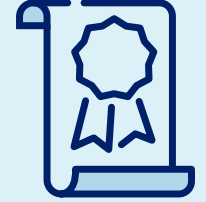

Het LEF begeleidt ondernemers intensief bij het versterken van hun businesscase, het aanscherpen van plannen en het verbeteren van investeringsvoorstellen.

Financieringsaanvragen van het LEF

Sinds de oprichting heeft het LEF, exclusief de fonds-in-fonds-investering van € 25 miljoen in het Polestar Capital Circular Debt Fund (PCDF), 450 investeringsaanvragen ontvangen. Hiervan zijn 70 aanvragen gehonoreerd, met een totaal gefinancierd bedrag van € 202,43 miljoen.

Deze aanvragen bevatten zowel zeer kansrijke projecten als niet-levensvatbare ideeën of initiatiefnemers die op zoek waren naar subsidiegelden. Het LEF verstrekt echter geen subsidies, maar doet uitsluitend marktconforme investeringen. De meeste aanvragen komen van Limburgse bedrijven met een duurzame ambitie, vaak innovatief en behorend tot het MKB.

Soms komt een aanvraag relatief snel tot een investering – in bijvoorbeeld minder dan negen maanden – maar in de meeste gevallen duurt het langer. Dit kan bijvoorbeeld komen doordat er eerst vergunningen nodig zijn, haalbaarheidsstudies moeten worden uitgevoerd of aanvullende financiering moet worden gevonden. In zulke situaties blijft het LEF actief betrokken, waarbij het LEF zijn netwerk kan inzetten en/of een klankbord kan zijn voor de ondernemer.

	 Investeringsaanvragen ontvangen (cumulatief) *	 Uitgeboekte financieringen (cumulatief) *	 Geïnvesteed (cumulatief mln.) *
2013 - 2024	450	70	€ 203

De investering in Solarge is hier een goed voorbeeld van: het LEF was ruim vijf jaar in gesprek voordat dit in 2024 daadwerkelijk tot financiering leidde.

Aanvragen bereiken het LEF via uiteenlopende routes, zoals business incubators, brancheorganisaties, evenementen of via het bestaande netwerk. Ook komen leads via het ecosysteem van investeerders, met onder andere LIOF, Brightlands Venture Partners en Invest-NL. Niet alle aanvragen zullen leiden tot financiering: sommige vallen af, worden uitgesteld of kiezen een andere route. Daarnaast kunnen veranderende marktomstandigheden ertoe leiden dat ondernemingen kiezen voor een andere locatie, bijvoorbeeld vanwege netcongestie. Ook kunnen vergunningstrajecten of beleidsmatige onzekerheid leiden tot vertraging of afstel.

* De getoonde data is exclusief de fonds-in-fonds investering in het Polestar Capital Circular Debt Fund (PCDF).

Invloed marktontwikkelingen

Marktontwikkelingen hebben grote invloed op de initiatieven die het LEF ziet, zowel in negatieve als in positieve zin. Positief is de bijmengverplichting voor groengas vanaf 2027, die investeringen in vergisting en opwerking stimuleert. Het LEF ziet hierin kansen voor agrarische ondernemers, energiecoöperaties en aanbieders van innovatieve technologieën die bijdragen aan een duurzamere gasmix. Ook op het gebied van mobiliteit ontstaan nieuwe mogelijkheden, zoals de elektrificatie van wagenparken, laadinfra en logistieke knooppunten. Op deze terreinen wil het LEF als investeerder en aanjager bijdragen aan een duurzame, toekomstbestendige Limburgse economie.

Tegelijkertijd zijn de beschikbare middelen eind 2024 beperkt. Zonder aanvullend kapitaal zal het LEF in een relatief beperkt aantal nieuwe initiatieven kunnen investeren.

Portefeuilleoverzicht: Ontmoet een selectie van onze huidige investerings

C3 Living

Ontwikkelt en bouwt modulaire, duurzame prefabwoningen en badkamers voor zorginstellingen, woningcorporaties en gemeenten.

Ensource Zon

Verzorgt de asbestsanering van, en het nieuwe dak en zonnepanelensysteem op, de bestaande panden van Caravanstalling Kleinen.

LEAP24

Ontwikkelt en beheert een netwerk van toegankelijke en ruime snellaadstations voor elektrische bedrijfswagens.

Manesco I

Heeft Sporthal Panningen energie-efficiënte maatregelen verzorgt zoals ledverlichting en warmtepompen.

Moerman Energie

Produceert duurzame energie met een biomassaketel voor warmte- en elektriciteitsbehoefte aan gelieerde kwekerij.

Mosa Meat

Een Nederlands voedseltechnologiebedrijf dat echt rundvlees produceert door spier- en vetcellen van koeien te kweken in een lab.

Mijnwater

Leverd duurzame energieoplossingen via een innovatief warmte- en koudenet in opslag in de voormalige mijnschachten.

Polestar Capital Circular Debt Fund (PCDF)

Een fonds dat via leningen innovatieve circulaire bedrijven helpt.

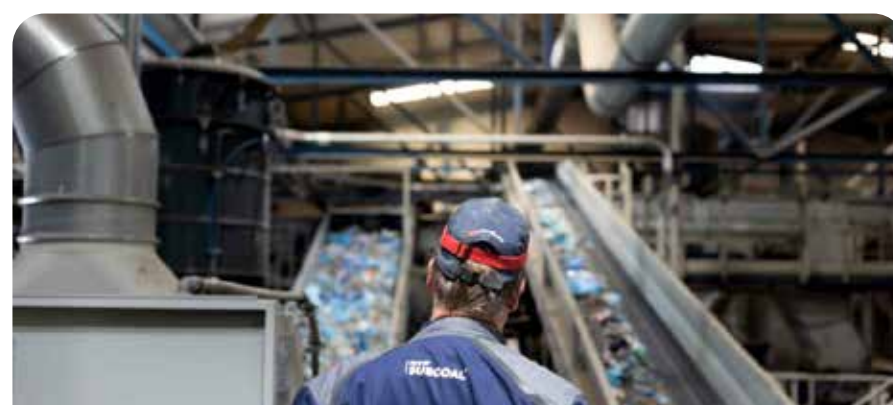
Solarge

Produceert lichtgewicht, PFAS-vrije en volledig recyclebare zonnepanelen met een lage CO₂-voetafdruk.

Stichting Sporthal Strijthagen

Heeft haar energieverbruik verminderd met installatie van energiezuinige LED-verlichting en verbeterde dakisolatie.

Subcoal Production FRM

Verwerkt niet-recyclebaar afval tot Subcoal®-pellets, die als alternatieve brandstof dienen voor energie-intensieve industrieën.

Upsyde Netherlands

(voorheen ERPlastics)

Zet moeilijk recyclebaar plastic afval om in duurzame producten zoals pallets en rijplaten.

Wijnen Egchel Biomassa

Een met gecertificeerd hout gestookte stoomketel voor de duurzame verwarming van de kassen van de gelieerde tuinder.

Mijnwater

Mijnwater levert duurzame energieoplossingen via een innovatief warmte- en koudenet dat gebruikmaakt van opslag in de voormalige mijnschachten.

De rol van het LEF

Het LEF speelt een belangrijke rol in de ontwikkeling van Mijnwater en is sinds 2016 betrokken als financier. In 2019 werd het LEF volledig aandeelhouder. In 2020 verkocht het LEF de netwerkkonderdelen van Mijnwater aan Enpuls (onderdeel van Enexis) om de strategische en financiële kracht te vergroten. Het LEF is zeer verheugd met de goede samenwerking met Enpuls, en dankzij deze samenwerking kan Mijnwater opschalen.

Mijnwater en het LEF versterken samen de energietransitie van onderop – met Limburg als voorbeeldregio voor duurzame warmte-infrastructuur.

Vervolg – Mijnwater

🕒 Wat is de missie van Mijnwater?

Mijnwater: de slimste weg naar een fossielvrij verwarmd en gekoeld Parkstad. Het bedrijf exploiteert een innovatief warmte- en koudenetwerk (5^e generatie), waarin restwarmte slim wordt hergebruikt en seizoensgebonden wordt opgeslagen in ondergrondse structuren. Het doel: fossiele brandstoffen uitfaseren en de gebouwde omgeving op grote schaal voorzien van circulaire, duurzame warmte.

🕒 Wie heeft baat bij de impact van Mijnwater?

Mijnwater levert duurzame warmte en koude aan huishoudens, bedrijven, woningcorporaties en instellingen. Door de techniek van Mijnwater, gericht op flexibele uitwisseling tussen afnemers en enkel datgene te bieden waar de klant behoefte aan heeft, kunnen ook bestaande gebouwen worden aangesloten – zonder dat direct grootschalige renovaties nodig zijn. Daarnaast is leveringszekerheid natuurlijk cruciaal. Mijnwater maakt gebruik van verschillende bronnen: de mijnschachten (die als bron en als buffer worden gebruikt), een datacenter, een supermarkt, en eigenlijk is elke afnemer van warmte een leverancier van koude (en vice versa). Zo wordt warmte en koude zo decentraal mogelijk gebruikt.

☰ Wat is de omvang van de impact van Mijnwater?

Meer dan 2.000 woningen en 50 bedrijven zijn inmiddels aangesloten, en het netwerk breidt zich uit. Door restwarmte uit bijvoorbeeld datacenters en industrie te benutten en slim te verdelen, wordt de CO₂-uitstoot die gemoeid gaat met verwarming via gas aanzienlijk verlaagd. Het systeem is ontworpen voor schaalbaarheid en kan ook buiten Parkstad worden toegepast. Voorwaarde is wel dat beleidszekerheid en marktomstandigheden de uitrol ondersteunen. De volgende beoogde grote stap is uitbreiding naar Kerkrade.

+ Wat is de toegevoegde waarde van Mijnwater?

Mijnwater verbindt innovatie met regionale historie. Waar vroeger steenkool uit de mijnen werd gehaald, worden nu diezelfde mijnstructuren benut als thermisch opslagmedium voor warmte en koude. Dankzij deze seizoensopslag kunnen pieken en dalen in de warmtevraag efficiënt worden opgevangen. Het systeem is bovendien breed toepasbaar: ook zonder mijnen is het concept inzetbaar. De technologie biedt een betrouwbaar, flexibel en toekomstbestendig alternatief voor gas.

⚠️ Welke risico's beïnvloeden de impact en hoe kan Mijnwater dit mitigeren?

De gebouwde omgeving is complex, met veel betrokken partijen zoals gemeenten, gebouweigenaren, huurders, coöperaties en bewoners. Het aansluiten van nieuwe afnemers op Mijnwater vraagt vaak om langdurige ontwikkel- en bouwtrajecten.

Goede samenwerking is daarbij essentieel, en daar zet Mijnwater actief op in. Sinds het besluit in 2018 om in Nederland geleidelijk te stoppen met aardgas, is de vraag naar duurzame alternatieven sterk toegenomen. Warmtenetten spelen daarin een belangrijke rol. Toch verloopt de uitrol moeizaam, onder andere door het ontbreken van duidelijke wet- en regelgeving. De Wet collectieve warmte moet hierin verbetering brengen door publieke belangen beter te beschermen, warmtebedrijven een publieke rol te geven en gemeenten meer regie te bieden. De komst van de Wet collectieve warmte wordt begin 2026 verwacht. De warmte-transitie is gebaad bij duidelijkheid over deze wetgeving.

Daar komt bij dat aardgas momenteel relatief goedkoop is, wat de concurrentiepositie van duurzame warmtenetten verder onder druk zet. Tegelijk groeit het besef dat collectieve, hernieuwbare warmteoplossingen cruciaal zijn voor een betaalbare en toekomstbestendige energietoekomst. De overheid werkt daarom aan aanvullend beleid om de uitrol van warmtenetten te ondersteunen. Mijnwater speelt hierop in door te investeren in groei, efficiëntie en samenwerking met publieke en private partijen. Het bedrijf is inmiddels uitgegroeid van een innovatieve koploper tot een betrouwbare en ambitieuze infrastructuurpartner.

Mijnwater draagt bij aan de volgende SDG's:

Solarge

Solarge uit Weert is een innovatieve voorloper die zonne-energie duurzamer maakt. De circulaire, PFAS-vrije en lichtgewicht zonnepanelen met lage CO₂-uitstoot maken meer daken geschikt voor zonne-energie.

De rol van het LEF

Lokale investeerders, zoals het LEF, sturen een belangrijk signaal: innovatie is ook hier gewenst. Dit helpt bij het aantrekken van personeel en private investeerders. Het zijn uiteindelijk allemaal bouwstenen die samen moeten komen. Mede dankzij de financiering van het LEF is Solarge in Limburg gebleven. Waar vroeger de steenkoolmijnen Limburg inkomen brachten, zijn het nu de duurzame polymeren van bedrijven die uit de sluiting zijn ontstaan. Het bijzondere is dat de productie van polypropyleen (Geleen), granulaat (Genk) en de verwerking tot zonnepanelen (Weert) allemaal binnen een straal van 75 km plaatsvinden.

The Solarge logo is displayed in a white rounded rectangle in the top right corner of the image. It consists of the word "solarge" in a lowercase, dark green, sans-serif font.A large white ABB robotic arm is shown in a factory setting, positioned over a solar panel assembly line. The arm has "ABB" and "MONDRAGON ASSEMBLY" printed on it. In the background, there are metal safety cages and industrial equipment. The scene is brightly lit with overhead factory lights.

Solarge zet met slimme technologie en innovatie volop in op de toekomst van duurzame energie, waarmee wij onze energieonafhankelijkheid behouden en versterken.

Vervolg - Solarge

🕒 Wat is de missie van Solarge?

Solarge wil vooroplopen met circulaire panelen met een lage CO₂-voetafdruk, gemaakt van hergebruikte of biobased materialen – zonder PFAS. Dankzij het lichtgewicht ontwerp, circa 50% lichter dan het gemiddelde zonnepaneel op de markt, zijn de panelen geschikt voor dakconstructies met verminderde draagkracht. Zo komen meer daken in aanmerking voor lokale energieopwekking.

🕒 Wie heeft baat bij de impact van Solarge?

Solarge levert aan zowel eindgebruikers als installateurs. De duurzaamheid – via broeikasgasreductie, circulariteit en PFAS-vrije panelen – komt ten goede aan gebouweigenaren. Zo dekt bijvoorbeeld de installatie van 4.600 panelen bij SABIC in Genk 3% van de energievraag van de SABIC-fabriek en helpt deze het elektriciteitsnet te ontlasten. Solarge voert momenteel ook een project uit met de RVO voor de installatie van zonnepanelen op 24 ziekenhuizen in Oekraïne, die kampen met systematische energie-uitval. Bovendien draagt Solarge bij aan werkgelegenheid: de fabriek in Weert biedt bij volle capaciteit werk aan 75 FTE in vijfploegendienst, en er werken circa 30 FTE in R&D en ondersteunende functies.

☰ Wat is de omvang van de impact van Solarge?

De impact groeit met de productiecapaciteit: momenteel produceert Solarge met een maximumcapaciteit van 100 MWp per jaar, met plannen om dit uit te breiden naar 250 MWp om grotere volumes te kunnen verkopen. Op korte termijn zorgt Solarge voor lagere CO₂-uitstoot tijdens de productie, en op lange termijn voor circulaire verwerking van panelen, waardoor uitstoot wordt voorkomen. Het bedrijf bedient inmiddels 60 klanten en wil verder opschalen door meerjarenafspraken te maken met vastgoedeigenaren en ontwikkelaars voor een toenemend volume.

+ Wat is de toegevoegde waarde van Solarge?

Unieke eigenschappen van een Solarge-zonnepaneel zijn:

Lichtgewicht - De Solarge-panelen zijn ongeveer 50% lichter dan conventionele panelen, waardoor ze geschikt zijn voor daken die geen of minder reguliere zonnepanelen kunnen dragen.

Duurzaam productieproces - De CO₂-uitstoot tijdens het productieproces van Solarge is veel lager dan bij conventionele panelen, wat is aangetoond in levenscyclusanalyses (LCA's).

PFAS-vrij - Solarge gebruikt geen PFAS in het productieproces, een schadelijke stof die in verband wordt gebracht met verschillende gezondheidsproblemen.

Circulair - Solarge kan haar panelen recyclen en is daarmee de enige in de sector die deze mogelijkheid biedt.

Veilig - De afgelopen jaren is het brandrisico in gebouwen toegenomen. Conventionele zonnepanelen breken bij brand en verspreiden gevaarlijke glasscherven. De glasvrije panelen van Solarge voorkomen dit risico en dragen zo bij aan brandveiligheid.

Limburgs product - De lokale productie van zonnepanelen verhoogt de energieonafhankelijkheid van Europa, dat momenteel voor 99% afhankelijk is van geïmporteerde zonnepanelen uit China.

⚠️ Welke risico's beïnvloeden de impact en hoe kan Solarge dit mitigeren?

Wisselende wetgeving, zoals het stopzetten van de salderingsregeling, beïnvloedt de markt sterk. Heldere, stabiele en stimulerende regelgeving is cruciaal om duurzame technologieën, zoals het gebruik van zonnepanelen, op te schalen. Bovendien – en misschien wel het grootste risico – vormen concurrentie uit China en prijsdumping een ernstige bedreiging voor de Europese maakindustrie. Chinese panelen worden tegen een kunstmatig lage prijs op de Europese markten gedumpt. Hiermee kan Solarge eigenlijk niet concurreren op prijs. Het is dus belangrijk dat bij de inkoop van panelen ook met andere factoren rekening wordt gehouden. Tot slot heeft de EU een duidelijke strategie nodig om dit probleem aan te pakken.

Solarge draagt bij aan de volgende SDG's:

LEAP24

LEAP24 is een snelgroeende charge point operator die een netwerk van snellaadstations exploiteert, geschikt voor lichte én zware elektrische voertuigen. De locaties zijn toekomstbestendig en gericht op de elektrificatie van stadslogistiek, inclusief grote bedrijfswagens.

De rol van het LEF

Het LEF bood LEAP op het juiste moment de juiste financiële ondersteuning. Hierdoor kon LEAP24 de uitbreiding van het netwerk in Limburg versnellen. Zonder het LEF was deze regionale groei veel trager verlopen. Met recht: chapeau!

Omdat geschikte laadinfrastructuur voor zware voertuigen schaars is, ontwerpt LEAP24 de locaties zo dat ook grotere voertuigen moeiteloos kunnen laden.

Vervolg - LEAP24

🎯 Wat is de missie van LEAP24?

LEAP24 gelooft dat steden een sleutelrol spelen in de verduurzaming van personen- en goederenvervoer en heeft als missie zero-emissiemobiliteit te ondersteunen met snellaadstations in en rond stedelijke gebieden.

Omdat geschikte laadinfrastructuur voor zware voertuigen schaars is, ontwerpt LEAP24 de locaties zo dat ook grotere voertuigen moeiteloos kunnen laden. De impact ziet het bedrijf terug in minder CO₂-, NO_x- en geluidsemissies door benzine- en dieselveertuigen te vervangen door elektrische voertuigen op 100% groene stroom.

🕒 Wie heeft baat bij de impact van LEAP24?

Bestuurders van elektrische voertuigen – van bestelbusjes en zware trucks tot mobiele werktuigen – gebruiken direct het laadnetwerk in Geleen, Venlo, Maastricht en Roermond. LEAP biedt een betaalbaar alternatief voor dure snellaadstations, wat blijkt uit het hoge percentage vaste klanten (meer dan 70% per maand). Ook bewoners van steden profiteren van schonere lucht en minder geluid. Daarnaast draagt het bedrijf bij aan de revitalisering van bedrijventerreinen en bevordert het biodiversiteit door standaard groenvoorziening op locaties aan te leggen.

De groei helpt de verduurzaming van lokaal en grensoverschrijdend transport, vooral in Limburg. Zo wordt het laadstation in Roermond straks een van de grootste in Zuid-Nederland met 17 parkeerplaatsen.

LEAP investeert vooruitlopend op de markt en zorgt dat het ‘kip-en-ei’-probleem van logistieke laadinfrastructuur wordt opgelost: er is altijd voldoende laadcapaciteit, zodat vervoerders kunnen overstappen op elektrisch rijden.

☰ Wat is de omvang van de impact van LEAP24?

De locaties hebben in 2025 al meer dan 500 ton CO₂ gereduceerd, en deze impact groeit naarmate het bedrijf uitbreidt. Zo draagt LEAP bij aan investeringen in elektrische trucks door te zorgen voor voldoende laadinfrastructuur. Het aantal unieke bezoekers is in één jaar gestegen van 2.568 naar 6.495, een groei van 152%. Dankzij de investering van het LEF van € 1,5 miljoen kan LEAP de laadpleinen verder uitbreiden in Limburg, inclusief groenvoorziening en met zoveel mogelijk lokaal aanbesteed werk. Daarnaast is de impact op NO_x en geluid vooral lokaal merkbaar. CO₂-reductie en verminderde afhankelijkheid van fossiele brandstoffen hebben echter een wereldwijd effect.

+ Wat is de toegevoegde waarde van LEAP24?

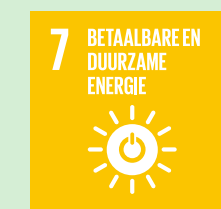
De kracht zit in de combinatie van ruime opstelplekken voor voertuigen en transparant lage laadprijzen. Dit verbetert de Total Cost of Ownership voor logistieke partijen aanzienlijk, wat cruciaal is in deze sector. Ook klanten die vooral op eigen terrein laden, vertrouwen op ons netwerk voor aanvullende capaciteit. Zo biedt LEAP continuïteit in hun logistieke processen.

⚠️ Welke risico's beïnvloeden de impact en hoe kan LEAP24 dit mitigeren?

Netcongestie en onduidelijkheid over de invoering van het Europese emissiehandelssysteem (ETS) voor transport in 2027 vormen belangrijke risico's. Hoewel het ETS elektrisch rijden aantrekkelijker kan maken, zorgt onzekerheid over de kosten ervoor dat sommige transporteurs investeringen uitstellen, wat de groei kan afremmen. Waar mogelijk gebruikt LEAP batterijen en kleinverbruikaansluitingen als tijdelijke oplossing bij vertragingen in netaansluitingen.

Positieve ontwikkelingen zijn de invoering van zero-emissiezones en het verdwijnen van belastingvoordelen voor vervuilende voertuigen, die de overstap naar elektrisch vervoer stimuleren. Echter, duurzaam aanbesteden door overheden blijft essentieel: veel klanten stappen alleen over op elektrische voertuigen omdat dit een eis is om opdrachten te winnen. Als duurzaamheid geen rol speelt in aanbestedingen, verdwijnt die prikkel en daarmee ook de vraag naar laadinfrastructuur.

LEAP24 draagt bij aan de volgende SDG's:

Mosa Meat

Mosa Meat, opgericht in 2016 in Maastricht, ontwikkelde 's werelds eerste hamburger van kweekvlees. Daarbij worden op diervriendelijke wijze cellen van een koe afgenomen en in een reactor tot echt vlees gekweekt – zonder slacht. Het LEF ziet dit, naast plantaardige alternatieven, als een veelbelovende stap richting een duurzamer voedselsysteem. Het Limburgse Mosa heeft de potentie om wereldwijd substantiële impact te maken.

De rol van het LEF

Voor commerciële uitrol van de innovatieve technologie is veel kapitaal nodig. Het LEF speelde een belangrijke rol in de financiering van Mosa Meat, door na uitgebreid due diligence samen met Invest-NL te investeren. Mosa's positie in Limburg is strategisch voor het profileren van de provincie als internationale koploper in kweekvlees. Hoewel Mosa door haar ontwikkelingsfase een relatief hoog risico vormt, zijn het juist zulke Limburgse innovaties die de steun van partijen als het LEF hard nodig hebben.

The logo for Mosa Meat, featuring the word 'Mosa' in a black sans-serif font above the word 'Meat' in a similar font. The letter 'o' in 'Mosa' is stylized with a red dot above it.

Het is essentieel dat Mosa Meat een sterke positie heeft in de provincie om van Limburg een internationale hub voor kweekvlees te maken.

Vervolg – Mosa Meat

🕒 Wat is de missie van Mosa Meat?

Mosa's missie is om vlees te produceren op een duurzame en diervriendelijke manier, zodat mensen ervan kunnen blijven genieten zonder schade aan milieu of dierenwelzijn. Volgens de Voedsel- en Landbouworganisatie van de VN (FAO) zal de wereldwijde vraag naar vlees tegen 2050 met 70% toenemen. Tegelijkertijd schat de FAO dat de veehouderij nu al verantwoordelijk is voor 14,5% van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen – vooral door methaan, een gas dat tot 30 keer krachtiger is dan CO₂. Kweekvlees biedt een veelbelovend alternatief: echt vlees, maar met een veel kleinere ecologische voetafdruk.

🕒 Wie heeft baat bij de impact van Mosa Meat?

Mosa wil wereldwijd impact maken door het voedselsysteem te hervormen met een nieuwe voedselcategorie: kweekvlees. Voor één hamburger gebruikt Mosa slechts een kleine hoeveelheid cellen van één koe – genoeg voor duizenden burgers. Daarmee wordt grootschalig habitatverlies voorkomen. Ook worden rivieren ontzien doordat er geen grootschalige wateronttrekking nodig is, en draagt het proces bij aan het stoppen van ontbossing en het terugdringen van schadelijke stoffen die anders in ecosystemen belanden. Mosa kiest voor een gefaseerde strategie: eerst worden dierlijke vetcellen toegevoegd aan plantaardige producten voor betere smaak en textuur, met als doel op termijn volledig kweekvlees op schaal beschikbaar te maken.

☰ Wat is de omvang van de impact van Mosa Meat?

In potentie is de impact van Mosa enorm. Op dit moment bevindt het bedrijf zich nog in een vroege fase waarin wordt gefocust op innovatie en verbetering van het productieproces. De productie kosteneffectief opschalen is het volgende doel. In 2023 werd Mosa B Corp-gecertificeerd en in 2025 benoemd tot een van de top 10 bedrijven in TIME en Statista's lijst van "World's Top 250 Greentech Companies". Een belangrijke mijlpaal was de eerste Novel Foods-aanvraag bij de Europese Commissie in 2024 voor gekweekt rundvet. Deze aanvraag is verplicht voor nieuwe voedingsmiddelen die vóór 1997 niet op grote schaal in Europa zijn geconsumeerd. Mosa ligt voor op schema met de ontwikkeling van zijn technologie en verwacht de komende jaren zijn hamburgers op de markt te brengen. Het bedrijf heeft recent een aanvraag ingediend voor goedkeuring door de autoriteiten in het Verenigd Koninkrijk, waar het deel uitmaakt van een door de overheid gesteund programma.

+ Wat is de toegevoegde waarde van Mosa Meat?

Mosa Meat is een van de weinige bedrijven wereldwijd die zich richten op kweekrundvlees en is marktleider in Europa. Daarnaast heeft Mosa het onderzoekscentrum Cultivate at Scale (CAS) ontwikkeld, de eerste faciliteit ter wereld die bedrijven actief ondersteunt bij het opschalen van celkweekprocessen. CAS biedt een gedeelde infrastructuur met toegang tot onder

meer bulkinkoop van betaalbare celvoedingsingrediënten, kwaliteitscontrole en regelgevingsexpertise. Door deze unieke combinatie van kennis, faciliteiten en samenwerking wordt Limburg aantrekkelijk voor andere bedrijven in de sector. Dit kan leiden tot de vestiging van nieuwe bedrijvigheid, versterking van het regionale innovatieklimaat en een versnelling van het Europese kweekvleesecosysteem.

⚠️ Welke risico's beïnvloeden de impact en hoe kan Mosa Meat dit mitigeren?

Wet- en regelgeving speelt een belangrijke rol bij de marktintroductie van kweekvlees. Nieuwe voedingsmiddelen, zoals kweekvlees, moeten begrijpelijkerwijs aan strikte veiligheidseisen voldoen voordat ze worden toegelaten. Toch zorgt het goedkeuringsproces voor vertraging en onzekerheid. Daarnaast zijn de productiekosten nog hoog, mede doordat ingrediënten zoals groeimedium en voedende eiwitten nu via kleinschalige, dure leveranciers worden ingekocht. Er worden goede stappen gezet om deze keten te verbeteren en op te schalen, maar het zal nog even duren voordat deze infrastructuur kostenefficiënt beschikbaar is.

Mosa Meat draagt bij aan de volgende SDG's:

Wijnen Egchel Biomassa

Wijnen Egchel Biomassa exploiteert een moderne biomassacentrale in Egchel, Limburg. Vanuit deze centrale wordt duurzame warmte en elektriciteit geleverd aan het naastgelegen glastuinbouwbedrijf, Wijnen Square Crops, een familiebedrijf dat al 50 jaar bestaat.

De rol van het LEF

Het LEF heeft een sleutelrol gespeeld in de realisatie van dit project. Met financiële ondersteuning, kennis van duurzaamheidsvraagstukken en meetinstrumenten voor impact gaf het LEF niet alleen middelen, maar ook vertrouwen aan alle betrokken partijen. Samen met BNG verstrekte het LEF de benodigde projectfinanciering. Dit complexe maar leerzame proces, met meerdere financiers, vereiste zorgvuldige afstemming en structurering, waarin het LEF een belangrijke rol vervulde als manager van belangen en financieringsstructuur.

Wijnen ondersteunt niet alleen energieonafhankelijkheid, maar draagt het ook bij aan een toekomstbestendige en duurzame voedselproductie in de regio.

Vervolg – Wijnen Egchel Biomassa

🎯 Wat is de missie van Wijnen Egchel Biomassa?

Wijnen Egchel Biomassa zet zich in voor een duurzamere glastuinbouw door gebruik te maken van lokaal opgewekte, hernieuwbare energie. Het doel is om de CO₂-uitstoot fors te verlagen door de bestaande warmtekrachtkoppelingen (WKK's), die draaien op aardgas en zowel warmte als elektriciteit leveren, te vervangen door installaties die duurzame biomassa verbranden. Deze biomassa is afkomstig uit regionale reststromen. Op deze manier werkt Wijnen niet alleen aan meer energieonafhankelijkheid, maar draagt het ook bij aan een toekomstbestendige en duurzame voedselproductie in de regio.

🕒 Wie heeft baat bij de impact van Wijnen Egchel Biomassa?

De directe afnemer van de biomassacentrale is het glastuinbouwbedrijf Wijnen Square Crops, dat inmiddels vrijwel fossielvrij opereert. De centrale levert duurzame warmte en elektriciteit door regionale biomassa te verbranden. Dit leidt tot een aanzienlijke vermindering van het gasverbruik en daarmee van de CO₂-uitstoot. Bovendien wordt de CO₂ die bij de verbranding vrijkomt afgevangen en benut in de kassen, waar het wordt ingezet om de gewassen optimaal te laten groeien.

☰ Wat is de omvang van de impact van Wijnen Egchel Biomassa?

Wijnen Egchel Biomassa levert jaarlijks ongeveer 40.000 MWh aan warmte en 15.000 MWh aan elektriciteit, goed voor een CO₂-reductie van zo'n 7.500 ton. Dit wordt mogelijk gemaakt door de verwerking van circa 22.000 ton regionale reststromen per jaar. Dankzij langlopende contracten en duurzame infrastructuur is de impact bovendien langdurig – met een horizon van meer dan tien jaar.

+ Wat is de toegevoegde waarde van Wijnen Egchel Biomassa?

Wijnen Egchel Biomassa onderscheidt zich door een volledig lokaal verankerde keten voor duurzame biomassa. Dankzij warmtekoppeling wordt energie uiterst efficiënt benut, wat de glastuinbouw minder afhankelijk maakt van fossiele energiebronnen en weerbaarder tegen prijsschommelingen.

Het project fungeert als schaalbaar voorbeeld voor duurzame energie in de land- en tuinbouw. Zonder deze centrale zou het aangesloten glastuinbouwbedrijf blijven draaien op aardgas, met hogere emissies en energiekosten tot gevolg. Echter, recente ontwikkelingen op de energiemarkt hebben geleid tot uitdagingen. De SDE-subsidie is gekoppeld aan de gasprijs; bij hoge gasprijzen wordt de subsidie verlaagd of zelfs stopgezet.

⚠️ Welke risico's beïnvloeden de impact en hoe kan Wijnen Egchel Biomassa dit mitigeren?

De activiteiten van Wijnen Egchel Biomassa worden beïnvloed door veranderende regelgeving, strengere eisen voor biomassa, hogere CO₂-beprijzing en schommelingen in biomassa-aanbod en -prijs. Publieke twijfels over biomassa vormen ook een risico.

Een concreet voorbeeld is de stijging van energieprijzen, waarbij Wijnen Square Crops als enige afnemer marktconforme prijzen moest betalen aan de biomassaentiteit, gefinancierd door het LEF. Dit leidde tot financiële druk voor de tuinder, ondanks het gebruik van duurzame energie. Dit illustreert het spanningsveld waarin duurzame koplopers soms verkeren bij marktverstoringen.

Tegelijk bieden ontwikkelingen zoals de focus op lokale, circulaire biomassa en duidelijke EU-criteria kansen. Wijnen Egchel Biomassa beperkt risico's met langlopende contracten, duurzaamheids certificering en actieve monitoring van beleidsontwikkelingen, waardoor het project robuust en toekomstbestendig blijft.

Wijnen Egchel Biomassa draagt bij aan de volgende SDG's:

Polestar Capital Circular Debt Fund

De Provincie Limburg heeft via het LEF in het Polestar Capital Circular Debt Fund (PCDF) geïnvesteerd. Het PCDF is een Nederlands investeringsfonds dat leningen verstrekt aan bedrijven binnen de circulaire economie. Het richt zich op ondernemingen in een cruciale fase: te kapitaalintensief voor durfkapitaal en subsidies, maar nog te innovatief voor traditionele bankfinanciering.

De rol van LEF in de oprichting van PCDF

De Provincie Limburg heeft een belangrijke rol gespeeld bij de oprichting van het PCDF. Zo was men al in een vroeg stadium in gesprek over een participatie. Daarbij worden nieuwe circulaire investeringen in Limburg in eerste instantie door het PCDF behandeld, en alleen door het LEF wanneer het PCDF niet (kan) acteren. In het algemeen betekent dat dat het LEF nog wel aandelenkapitaal en kleinere leningen kan verstrekken aan circulaire initiatieven. Zo dragen zowel het LEF als het PCDF bij aan de circulaire transitie in Limburg.

Deep dive Certec

Voorbeeld van impactvolle investering: Certec, een fabriek die 43 kiloton afgedankte autobanden verwerkt tot nieuwe grondstoffen, waaronder carbon black, gas/oliefracties en nafta. Certec heeft tevens een fundering gebouwd voor een grotere opschaling tot vier extra fabrieken.

Vervolg – Polestar Capital Circular Debt Fund

🕒 Wat is de missie van PCDF?

De missie van het PCDF is het overbruggen van de financieringskloof voor innovatieve bedrijven in de circulaire economie. Veel duurzame MKB-bedrijven krijgen moeilijk toegang tot bankfinanciering vanwege hoge risico's en lange terugverdientijden. Het PCDF verstrekt daarom leningen om deze bedrijven te helpen bij het realiseren van hun eerste commerciële productiefaciliteit en het opschalen van hun circulaire technologieën.

De impact van PCDF richt zich op het verminderen van afval, CO₂-uitstoot en het bevorderen van circulaire materialen. Het fonds investeert uitsluitend in projecten die niet alleen een installatie bouwen, maar ook schaalbaar zijn en een breder spillover-effect creëren.

- ✓ Financiering in vroege fase (vanaf TRL 6), waar traditionele financiers terughoudend zijn
- ✓ Overbrugging van de Valley of Death tussen equity en debt
- ✓ Het PCDF neemt technisch én financieel risico, cruciaal voor innovatie
- ✓ Enig private debt-fonds in Europa met volledige focus op circulaire economie

🕒 Wie heeft baat bij de impact van PCDF?

Het PCDF richt zich op Nederlandse MKB-bedrijven met circulaire technologieën die moeilijk toegang hebben tot reguliere financiering. In het afgelopen jaar financierde het PCDF vier circulaire bedrijven, wat de transitie naar een circulaire economie direct versterkt. Verder is PCDF momenteel met 23 Limburgse partijen in gesprek om financiering te verstrekken.

⚠️ Welke risico's beïnvloeden de impact en hoe kan het fonds dit mitigeren?

Het PCDF ondervindt externe risico's door onder meer:

Stikstofwetgeving – dit kan circulaire projecten vertragen

Netcongestie – hiermee wordt verduurzaming beperkt

Marktrisico's – de trage ontwikkelingen in de recyclingmarkt belemmeren kapitaaluitzetting

Inconsistent overheidsbeleid – circulaire projecten kennen vaak een afhankelijkheid van Europese subsidies en wetgeving. De European Green Deal was een belangrijke drijfveer, maar de uitvoering blijft onzeker en inconsistent

Beleidsmaatregelen die risico's kunnen verminderen:

- Heldere en consistente EU-wetgeving, zoals het verplicht stellen van 30% gerecycled plastic in producten
- Meer subsidies voor circulaire projecten en overheidsaankopen van gerecyclede materialen
- Snellere vergunningverlening voor circulaire initiatieven

Toekomstvisie en groeiambities

De komende tijd ligt de focus op het versnellen van investeringen. Het kost gemiddeld 2 à 3 jaar om van een eerste gesprek tot een daadwerkelijke lening te komen. Momenteel heeft het PCDF nog € 140 miljoen aan commitments, waarvan 20% is uitgezet.

PCDF draagt bij aan de volgende SDG's:

4. Financiële ontwikkelingen

Het LEF is de financiële aanjager voor de realisatie van (innovatieve) duurzame en circulaire bedrijven en initiatieven in of vóór Limburg.

Inleiding marktontwikkelingen en lessons learned

Het LEF is de financiële aanjager voor de realisatie van (innovatieve) duurzame en circulaire bedrijven en projecten in of vóór Limburg. Daarmee investeert het LEF veelal daar waar marktpartijen (nog) niet investeren.

Zo wordt er geïnvesteerd in veelal jonge bedrijven, innovatieve technologieën, nieuwe producten/diensten of bijvoorbeeld in marktsegmenten die nog in ontwikkeling zijn (bijvoorbeeld door wet- en regelgeving). Door de doelstelling van het LEF om daar te investeren waar anderen niet of nog niet volledig investeren, investeert het LEF in relatief hoogrisicobedrijven. Bovendien is het LEF-portfolio beperkt gediversifieerd (beperkte geografie, niet gediversifieerd qua thema's, concentratierisico in omvang). Daarmee is het LEF-portfolio bovengemiddeld kwetsbaar voor marktschokken.

Samenloop van extremiteiten

De afgelopen jaren was er sprake van een cocktail aan extremiteiten, zoals COVID, de oorlog in Oekraïne, stijgende energieprijzen, lange levertijden van grondstoffen en materialen, hogere investeringskosten, netcongestie, beperkingen rondom stikstof, vergunningenproblematiek en onduidelijkheid rondom wet- en regelgeving. Dit maakte de afgelopen jaren tot een zware periode voor de LEF-investeringen.

Het LEF kijkt ook kritisch naar zichzelf en identificeert mogelijke verbeterpunten. Periodiek wordt geëvalueerd, lessen worden breed gedeeld en waar nodig worden processen en werkwijzen aangepast. Hierover vindt tevens uitgebreide afstemming plaats met de adviescommissie en de Provincie Limburg. Zo blijven we met elkaar leren, verbeteren én bouwen, zodat we ook voor de uitdagingen van morgen klaar zijn.

Resultaten van het LEF

Hoewel het LEF zich richt op hoogrisico-investeringen waarbij verliezen onvermijdelijk kunnen zijn, is het resultaat over 2024 flink negatief door substantiële waardeverminderingen. De eerdergenoemde marktontwikkelingen hebben ertoe geleid dat verschillende bedrijven waarin het LEF heeft geïnvesteerd in zwaar weer zijn gekomen. Het LEF heeft daarom veel aandacht besteed aan bijzonder beheer, waardoor een aantal van de investeringen weer in rustiger vaarwater is gekomen.

In 2024 zijn er echter aanzienlijke voorzieningen getroffen voor investeringen waarvan de vooruitzichten verder zijn verslechterd. Daarnaast zijn er ook gevallen van daadwerkelijke faillissementen, zoals bij recyclingbedrijf Stiphout Plastics. Hoewel de definitieve afwikkeling van deze investeringen nog moet plaatsvinden en de exacte omvang van het verlies pas dan zal vaststaan, bedraagt het negatieve resultaat over 2024 naar schatting circa € 15,7 miljoen.

	2024
	x €1.000
Opbrengsten	7.563
Overige opbrengsten	109
Kosten	(3.029)
Rentelasten	(629)
Waardeveranderingen van beleggingen	(19.680)
Resultaat voor belastingen	-15.666
Belastingen	0
Resultaat na belastingen	(-15.666)

Vervolg – Resultaten van het LEF

Het negatieve resultaat moet gezien worden in het licht van de doelstelling van het LEF, moet worden gezien door investeringen in bedrijven met een hoog risico het Limburgse ecosysteem voor duurzame en innovatieve groei-bedrijven wordt ondersteund. Dit type investeringen is belangrijk voor de transitie naar een duurzame toekomstbestendige economie, omdat deze systeemveranderingen mogelijk maken.

In totaal heeft het LEF circa € 30 miljoen aan voorlopige voorzieningen op de balans staan. Dit zijn dus voorlopige afwaarderingen, omdat het LEF er sterk rekening mee houdt dat deze verliezen daadwerkelijk zullen volgen. Desalniettemin zet het LEF zich onverminderd in om het beste resultaat te behalen voor deze investeringen. Eventuele positieve ontwikkelingen zouden het resultaat van de komende jaren positief beïnvloeden.

Op de balans zijn de uitgeboekte euro's aan bedrijven opgenomen als bruto-investering. Het deel dat gecommiteerd is, is echter fors hoger. Dit komt doordat het LEF nieuwe investeringen eerst op depot plaatst en daarna getrancheerd uitboekt, veelal gekoppeld aan mijlpalen die de bedrijven moeten behalen. Het totaalbedrag dat per eindejaar 2024 gereserveerd was als depot bedroeg circa € 49 miljoen.

Balans

Activa

Beleggingen

Beleggingen

Bijzondere waardeverminderingen

Totaal beleggingen

Vorderingen

Nog te ontvangen kapitaal

Overige vorderingen

Totaal vorderingen

Overige activa

Liquide middelen

Totaal overige activa

Totaal activa

Passiva

Eigen vermogen

Langlopende schulden

Langlopende leningen

Totaal langlopende schulden

Kortlopende schulden

Aflossingsverplichtingen

Overige schulden en overlopende passiva

Totaal langlopende schulden

Totale passiva

2024

x €1.000

94.997

(30.721)

64.275

43.056

154

43.211

18.751

18.751
126.238

79.162

41.057

41.057

5.934

84

6.018
126.238

Vervolg – Resultaten van het LEF

De tabel hiernaast laat zien hoe het door investeerders toegezegde kapitaal aan het LEF is opgebouwd, inclusief het deel dat per 31 december 2024 daadwerkelijk is opgevraagd of terugbetaald. In totaal is er voor circa € 234,7 miljoen aan kapitaal toegezegd, waarvan inmiddels ruim € 119 miljoen is opgevraagd en meer dan € 6 miljoen is teruggestroomd.

Omdat er nog aflossings- en renteverplichtingen uitstaan, met name richting de Europese Investeringsbank (EIB), is een behoedzame en strategische benadering bij het verstrekken van nieuwe financieringen noodzakelijk. De omvang van toekomstige verplichtingen bepaalt in belangrijke mate hoeveel ruimte er nog is voor nieuwe investeringen. Een vooruitziende financiële planning is dan ook cruciaal om aan bestaande verplichtingen te kunnen blijven voldoen.

Investeerder	Toegezegd kapitaal x €1.000	Opgevraagd kapitaal x €1.000	Tergubetaald kapitaal x €1.000
Provincie Limburg	84.000	65.000	-
Provincie Limburg t.b.v. PCDF	25.000	943	-
Provincie Limburg t.b.v. Mijnwater	40.000	-	-
Europese Investeringsbank *	84.000	52.095	6.243
Finquiddity Vermogensbeheer	1.680	1.140	-
Fondsomvang	234.680	119.178	6.243

Samenwerking met de Europese Investeringsbank

De samenwerking met de EIB biedt ruimte om extra financiering in Limburg te realiseren, maar stelt tegelijkertijd forse eisen aan het type investeringen waarvoor deze middelen opgevraagd mogen worden. Het niet-opgevraagde deel van de EIB-leningen kan nog tot het vierde kwartaal van 2025 worden opgevraagd, maar het LEF verwacht een substantieel deel niet meer te zullen opvragen. Dit omdat er minder investeringen gedaan zijn dan ten tijde van het aangaan van de EIB-lening gedacht, en de investeringen die zijn gedaan ook niet of niet volledig kwalificeren voor een trekking onder de EIB-lening.

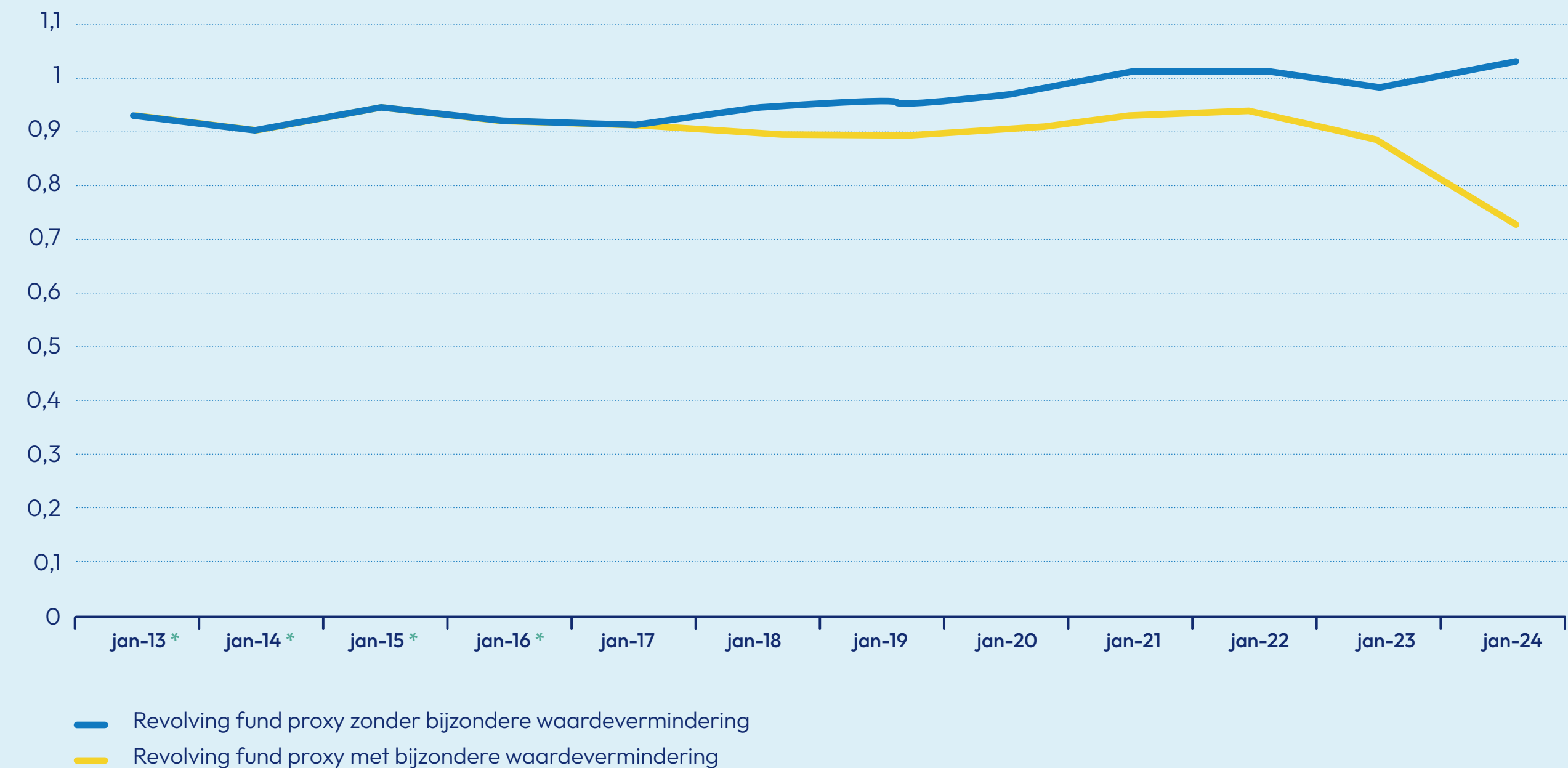
* In totaal kan nog € 31,9 miljoen aan kapitaal getrokken worden bij de Europese Investeringsbank per balansdatum. De mogelijkheid om te trekken van de EIB-faciliteit loopt af in Q4 2025.

Revolverenheid van het LEF

Gelden die het LEF terugontvangt, kunnen opnieuw worden ingezet voor duurzame initiatieven. Dit vergroot niet alleen de efficiëntie van het beschikbare kapitaal, maar versterkt ook de financiële bijdrage aan de energietransitie in Limburg.

In de grafiek is de balansratio weergegeven van de waarde van de beleggingen van het LEF ten opzichte van het ter beschikking gestelde kapitaal van de Provincie Limburg. Deze ratio is weergegeven inclusief en exclusief de voorlopige voorzieningen. Een balansratio van 1 staat voor vermogensinstandhouding na terugverdienen van kosten door het LEF. Zonder voorlopige voorzieningen zou de revolverendheid rond de 1 liggen. Wanneer alle voorlopige voorzieningen worden beschouwd als definitieve verliezen, ligt deze op dit moment lager, rond de 0,75. Hierin zijn dan overigens niet de verwachte toekomstige opbrengsten van de uitstaande investeringen meegenomen. Voor de revolverendheid naar de toekomst toe, is de ontwikkeling van de investering in Mijnwater zeer bepalend.

Revolving fund proxy 2013 – 2024

* Over de periode vóór 2017 werd de revolving fund proxy door de beheerder niet berekend en gerapporteerd.

Vooruitblik: de rol van het LEF in de transitiejaren die komen

De maatschappelijke opgaven van de komende jaren in Limburg zijn groot, maar bieden ook kansen. Juist in onzekere geopolitieke tijden is het cruciaal om in duurzaamheid te investeren. Dit is ook nodig om betaalbaarheid en leveringszekerheid voor de toekomst te borgen.

Het LEF positioneert zich als versneller van duurzame verandering, door juist daar een rol te spelen waar risico's hoog zijn en de markt tekortschiet — bijvoorbeeld omdat commerciële partijen terughoudend zijn om financiering te verstrekken. Zo draagt het LEF bij aan een duurzame toekomst voor Limburg, ook in moeilijke tijden.

Alleen samen maken we de transitie mogelijk.

Het LEF blijft actief binnen alle thema's waarin het van betekenis kan zijn. Hieronder worden een aantal specifieke marktontwikkelingen uitgelicht.

1 Verduurzaming van de landbouw en productie van groengas

De agrarische sector staat voor grote uitdagingen. Het LEF ziet hier mogelijkheden om bijvoorbeeld mestverwerking en groengasinstallaties te financieren, onder andere in het kader van de bijmengverplichting voor groengas. Door te investeren in technieken voor stikstofreductie draagt het LEF bij aan zowel de vermindering van broeikasgassen als stikstofemissies.

2 Oplossingen voor netcongestie

Het LEF ziet kansen in de financiering van decentrale oplossingen, zoals decentrale (laad)infrastructuur, opslagactiviteiten en energy hubs waarin opwek, opslag en verbruik lokaal op elkaar worden afgestemd. Deze projecten zijn vaak kapitaalintensief, technisch complex en vereisen samenwerking tussen veel partijen. Hierdoor zijn commerciële financiers vaak terughoudend. Juist hier kan het LEF optreden als katalysator door risico's mee te dragen en te helpen bij het opzetten van werkbare financieringsstructuren.

3 Versnelling van de warmtetransitie

De overstap naar aardgasvrije warmtevoorziening vraagt om forse investeringen in warmtenetten. Hoewel het maatschappelijk belang duidelijk is, is de markt vaak afwachtend vanwege onzekerheden rondom wet- en regelgeving. Het LEF vervult in deze context een voortrekkersrol. Door juist tijdens de uitrol van

een warmtenet financiering te bieden, helpt het LEF om het zogeheten volloopriscio — het risico dat er al in infrastructuur is geïnvesteerd maar er nog onvoldoende afnemers zijn — te overbruggen.

4 Versterking van de circulaire economie

Met een investering van € 25 miljoen in het PCDF draagt het LEF bij aan de financiering van First-Of-Its-kind-fabrieken in Nederland die circulaire technologieën ontwikkelen. Zo wordt het mogelijk om grotere, risicovollere circulaire projecten te ondersteunen, waaronder ook initiatieven in Limburg, zoals op en rond Chemelot. Daarnaast blijft het LEF zelf actief betrokken bij bestaande financieringen en bij projecten die zich nog in een vroege fase bevinden. Zo helpt het mee aan de opbouw van een circulaire industrie in Limburg.

5 Maatschappelijke uitdagingen

De energietransitie is niet alleen een technologische en economische opgave, maar steeds meer ook een maatschappelijke. In Limburg merken we dat juist maatschappelijke instellingen — zoals zorgorganisaties, culturele instellingen, sportverenigingen en religieuze gebouwen — vaak moeite hebben om de financiering voor verduurzaming rond te krijgen. Dit terwijl zij een essentieel onderdeel vormen van de sociale samenhang in de provincie. Samen met de Provincie Limburg en het Rijk wordt gewerkt aan gerichte ondersteuning voor deze doelgroep.

Polestar Capital

Sinds 2013 is Polestar Capital de fondsbeheerder van het LEF. Als beheerder is Polestar Capital meegegroeid met het LEF, zowel in omvang als in ambitie voor impact. Wij streven voortdurend naar het verduurzamen van de financiële sector en het versnellen van innovatie en duurzaamheid via het LEF en onze andere producten.

Onze naam, Polestar Capital, symboliseert ons streven om de financiële sector en andere investeerders te leiden naar duurzame investeringen.

De doelstellingen van het LEF en Polestar Capital sluiten naadloos op elkaar aan. Beide richten zich op het investeren in kansrijke bedrijven die niet (volledig) door de markt worden gefinancierd, maar wel financieel en duurzaam rendement opleveren. We zijn dan ook trots dat we het LEF sinds 2013 mogen beheren.

De kracht van Polestar Capital

Onze duurzame ambities

Ook intern werkt Polestar Capital actief aan verduurzaming. We bepalen jaarlijks onze CO₂-footprint en onderzoeken hoe we klimaatneutraal kunnen worden. Medewerkers en partners worden betrokken om deze ambitieuze doelstelling te realiseren.

Groei en innovatie in duurzame investeringen

Polestar Capital is voornemens meer duurzame investeringsproducten, bijvoorbeeld in de vorm van een investeringsfonds, te ontwikkelen om een bredere reeks duurzame initiatieven te financieren en zo meer impact te genereren.

Polestar Capital Circular Debt Fund (PCDF)

Sinds februari 2022 beheren we ook het PCDF. Dit fonds verstrekt leningen aan innovatieve Nederlandse bedrijven binnen de circulaire economie die elders moeilijk financiering vinden. Eind 2024 is er ruim € 240 miljoen toegezegd door diverse investeerders, waaronder het LEF, wat het vertrouwen in deze aanpak bevestigt.

Nationaal Warmtefonds (NWF)

Polestar Bemiddeling, een aan Polestar Capital gelieerde partij, was sinds 2021 de uitvoerder van het Nationaal Warmtefonds (NWF). Na succesvolle jaren van uitzettingen, waarin ruim € 1,1 mrd. aan leningen ter verduurzaming van residentieel vastgoed is verstrekt aan huiseigenaren, zijn deze activiteiten inmiddels volledig overgedragen aan Stichting Nationaal Warmtefonds.

Investeren in duurzaamheid?

Neem contact met ons op

info@limburgsenergiefonds.nl

www.limburgsenergiefonds.nl